

Bruxelles, 4. ožujka 2016.
(OR. en)

6785/16

LIMITE

JAI 186
CFSP/PESC 180
COSI 34
COPS 66
ENFOPOL 60
COTER 24
SIRIS 36
FRONT 112
CATS 13
EDUC 75

NAPOMENA

Od:	Koordinator EU-a za borbu protiv terorizma
Za:	Vijeće
Predmet:	Trenutačno stanje provedbe izjave članova Europskog vijeća od 12. veljače 2015., zaključaka Vijeća za PUP od 20. studenoga 2015. i zaključaka Europskog vijeća od 18. prosinca 2015.

U ovom izvješću koordinatora EU-a za borbu protiv terorizma obuhvaćen je napredak u odnosu na sve mjere navedene u zaključcima o borbi protiv terorizma o kojima su se članovi Europskog vijeća usuglasili 12. veljače 2015. U njemu se ujedno uzimaju u obzir zaključci Vijeća za PUP od 20. studenoga 2015. (o terorizmu i o poboljšanju kaznenopravnog odgovora na radikalizaciju koja dovodi do terorizma i nasilnog ekstremizma), kao i zaključci Europskog vijeća od 17. i 18. prosinca 2015.

U dokumentima 9422/1/15, 12318/15 i 14734/15, koje je sastavio koordinator EU-a za borbu protiv terorizma, ocijenjeno je stanje provedbe u lipnju, listopadu i studenome 2015.

Iz izvješća se mogu izvući sljedeće preporuke:

Europol:

- Države članice trebale bi dodatno povećati broj upućenog osoblja za borbu protiv terorizma radi potpore Europskom centru za borbu protiv terorizma (ECTC). Komisija se poziva da poveća proračun ECTC-a.
- One države članice koje još ne doprinose ili koje relativno malo doprinose kontaktnoj točki „Putnici” i drugim kontaktnim točkama Europola, kao i informacijskom sustavu Europola (EIS), pozivaju se da povećaju svoje doprinose.

Evidencija podataka o putnicima (PNR):

- Države članice trebale bi ubrzati nacionalnu provedbu Direktive o PNR-u kada je Vijeće donese (a ne čekati dvije godine kako Direktiva omogućava) i uskladiti iskorištavanje podataka iz te evidencije. Dobrodošla je odluka Komisije o objavi natječaja u okviru Fonda za unutarnju sigurnost za potporu međupovezanosti između odjela informacija o putnicima. One države članice koje još nisu osnovale odjele informacija o putnicima pozivaju se da mobiliziraju nacionalni dio Fonda za unutarnju sigurnost kako bi to učinile.

Prüm:

- One države članice koje još nisu uspostavile sve moguće operativne veze trebale bi to učiniti što je prije moguće.

Eurojust:

- Države članice trebale bi olakšati pridruživanje Eurojusta kontaktnoj točki Hydra tako da Eurojust može pružati pravodobnu i učinkovitu potporu istragama i kaznenom progonu u državama članicama.
- Države članice potiču se da povećaju upotrebu Eurojusta za razmjenu informacija i operativnu suradnju.
- Suradnju između Eurojusta i ECTC-a trebalo bi ojačati.

SIS II:

- Funkcija pretraživanja otisaka prstiju u sustavu SIS II trebala bi biti uvedena što je prije moguće.
- Države članice trebale bi dodatno povećati svoje doprinose sustavu SIS-II i upotrebu tog sustava.
- Europol bi trebao razviti sustavnu funkciju pretraživanja sustava SIS II što je prije moguće.
- Frontex bi trebao dobiti pristup sustavu SIS II za poboljšanje analize rizika i otkrivanje sumnjivih putovanja.
- Upotreba sustava SIS II kao instrumenta za istraživanje trebala bi se što više povećati.
- Rad nizozemskog predsjedništva na utvrđivanju pravnih, tehničkih i praktičnih prepreka za upotrebu sustava SIS II te utvrđivanje dobre prakse u upotrebi tog sustava trebao bi dovesti do preporuka za lipanjski sastanak Vijeća za PUP.

Eurodac:

- Tijela za kazneni progon država članica i Europol trebala bi biti u potpunosti povezana sa sustavom Eurodac i moći pretraživati Eurodac radi sprečavanja, otkrivanja i istraživanja teških zločina i kaznenih djela terorizma.

Interpol:

- One države članice koje još nisu uspostavile elektroničko povezivanje s instrumentima Interpola na svim svojim graničnim prijelazima trebale bi to učiniti što je prije moguće.
- Komisija se poziva da podupre napore država članica za osiguranje kvalitete podataka u bazi podataka o ukradenim i izgubljenim putnim ispravama (SLTD).

Sigurnost na granicama:

- Trebalo bi mjeriti napredak u provedbi potrebnih sustavnih provjera građana EU-a u državama članicama. Države članice pozivaju se da prema potrebi unaprijede tehnologiju.
- Registracija i sigurnosne provjere relevantnih baza podataka u centrima za prihvata i registraciju trebaju se pospješiti kao prioritetno pitanje (u pogledu tehnologije, opremanja osobljem, postupaka).
- Države članice trebale bi dati dodatne stručnjake za pomoć Frontexu u sustavnoj unakrsnoj provjeri informacija u centrima za prihvata i registraciju i Europolu za provjere na drugoj liniji.
- Otkrivanje krivotvorenih praznih putovnica trebalo bi biti prioritet u centrima za prihvata i registraciju i na drugim ulaznim točkama migranata.
- Do sustavne razmjene osobnih podataka između Europolu i Frontexa trebalo bi doći što je prije moguće.

EU i jedinica za rad u vezi s prijavljenim internetskim sadržajima (IRU):

- Države članice i Europol trebali bi zajedno raditi na povećanju broja upućivanja jedinice za rad u vezi s prijavljenim internetskim sadržajima Europolu.

Programi rehabilitacije:

- Države članice pozivaju se da iskoriste financiranje Komisije za razvoj programa rehabilitacije.

Pregled

U izvješću se vidi kako su neophodna dodatna žurna poboljšanja u razmjeni informacija i sigurnosti na granicama, iako je ostvaren napredak u svim područjima.

Razmjena informacija i operativna suradnja putem Europolu i Eurojusta znatno se poboljšala u 2015. u usporedbi s 2014. i također od posljednjeg sastanka Vijeća za PUP 4. prosinca 2015. Sada je uspostavljena povezanost gotovo svih država članica s konfiguracijom za borbu protiv terorizma Europolove mreže Siena (tri preostale države članice trebale bi biti spojene u ožujku 2016.).

Međutim, razmjena informacija još uvijek ne odražava razinu prijetnje: iako sada postoji pet puta više skupova unesenih podataka o osobama u bazi podataka Europolove **kontaktne točke „Putnici”** u usporedbi s prošlom godinom, datoteka za analizu još uvijek sadrži samo 2 786 provjerenih stranih terorističkih boraca za koje su podatke unijele države članice EU-a.

Informacijski sustav Europolu (EIS) sadrži samo 1 473 provjerena strana teroristička borca za koje su podatke unijele države članice. I to unatoč dobro utemeljenim procjenama da je oko 5 000 građana EU-a otputovalo u Siriju i Irak kako bi se pridružili Daišu i drugim ekstremističkim skupinama. Trebalo bi ujedno primijetiti da više od 90 % doprinosa država članica u vezi s provjerenim stranim terorističkim borcima u kontaktnoj točki „Putnici” u 2015. potječu iz samo pet država članica. Podaci nisu sustavno uneseni u sustav **SIS II** i **EIS** Europolu za sve strane terorističke borce. **Povezanost na temelju propisa iz Průma** povećala se od sastanka Vijeća za PUP u prosincu, ali je potreban dodatan napredak. Štoviše, potrebno je povećanje kvalitete podataka (zajedničke definicije i formati), kao i ujednačena upotreba sustavâ (osobito pri unošenju upozorenja u sustav SIS II).

Samo je 18 operativnih slučajeva stranih terorističkih boraca registrirano u **Eurojustu** u 2015. te su s Eurojustom razmijenjene informacije za samo 104 tekuća slučaja kaznenog progona zbog terorizma. I to unatoč činjenici što u skladu s relevantnom odlukom Vijeća države članice moraju razmijeniti sve informacije o slučajevima kaznenog progona s Eurojustom.

Radna skupina Fraternité pri Europolu, osnovana na zahtjev francuskih vlasti radi potpore istragama nakon napadâ u Parizu u studenome 2015., mogla bi biti uzor za to kako bi Europski centar za borbu protiv terorizma pri Europolu, pokrenut u siječnju 2016., mogao podupirati države članice u istragama u vezi s borbom protiv terorizma u budućnosti. Nekoliko država članica već je preuzelo obvezu da upute stručnjake u tu radnu skupinu i u zajedničke skupine za vezu koje podupiru rad ECTC-a. Zasad proračunom nisu predviđena dodatna radna mjesta u financijskoj godini 2016. u vezi s osnivanjem ECTC-a i njegovih ključnih pomoćnih sposobnosti, osobito jedinice za prijavljene internetske sadržaje (IRU) EU-a i mreže FIU.Net.

Prioritet predstavlja rad u smjeru **interoperabilnosti relevantnih baza podataka EU-a** za potrebe **sigurnosnih provjera**, kako je zatražilo Europsko vijeće. Zbog promijenjenog okruženja sigurnosti i razine prijetnje, kao i bolje tehnologije i različitog pravnog okvira EU-a od vremena kada su baze podataka zamišljene, potrebno je dubinsko promišljanje. To će biti složena rasprava u kojoj će EU morati definirati „interoperabilnost” i razinu ambicije. Bit će važna revizija relevantnog pravnog okvira za sustave SIS II i Eurodac (za što se prijedlozi Komisije očekuju ove godine). Sustav SIS bi se (na nacionalnoj razini) trebao sve više i više upotrebljavati kao ojačani instrument kojim se podupiru istrage radije nego da se ograniči na instrument potpore sigurnosnim provjerama. Tijela za kazneni progon država članica i Europol trebala bi biti potpunosti povezana sa sustavom Eurodac i moći pretraživati Eurodac radi sprečavanja, otkrivanja i istraživanja teških zločina i kaznenih djela terorizma. Komisija se priprema na uvođenje funkcije s otiscima prstiju za potrebe utvrđivanja identiteta kojom se zahtijeva uspostava automatskog sustava prepoznavanja otisaka prstiju.

Povezanost Europol i Frontexa s bazama podataka EU-a prioritet je naveden u zaključcima od 20. studenoga, ali i dalje predstavlja problem. U suradnji s Komisijom Europol radi na poboljšanju svojeg pristupa sustavu SIS II i upotrebe tog sustava kako bi omogućio serijsko pretraživanje svojih baza podataka i prešao s od ručne *ad hoc* upotrebe sustava SIS II na sustavnu upotrebu. Europol ujedno razvija prijedlog za uspostavu pristupa viznom informacijskom sustavu i Eurodacu (s kojima još nije povezan).

Sada je moguća razmjena osobnih podataka između Europol i Frontexa jer je sklopljen operativni sporazum. Načini postupanja još uvijek se utvrđuju prije nego što razmjena osobnih podataka može postati sustavna.

S obzirom na **sigurnost na vanjskim granicama** do ožujka 2016. nije ostvareno elektroničko povezivanje s relevantnim bazama podataka Interpola na svim vanjskim graničnim prijelazima ni automatsko provjeravanje putnih isprava u svim državama članicama. Države članice potiču se da sustavno unose podatke o svim stranim terorističkim borcima u sustav SIS II. To je potrebno kako bi se sustav poboljšao, uključujući širenje kvalitetnijih informacija u samom upozorenju i u dodatnim podacima. Na temelju odgovora država članica na upitnik predsjedništva izazovi trenutačno uključuju: kompatibilnost upozorenja o skrivenim i posebnim provjerama s drugim kategorijama upozorenja i informacijama o pronalaženju takvih upozorenja; nespojivost upozorenja iz članka 36. s upozorenjima iz članka 26. (kada je izdan europski uhiđbeni nalog za stranog terorističkog borca u drugoj državi članici, služba koja izdaje upozorenje iz članka 36. neće biti obaviještena); različita upotreba upozorenja o stranim terorističkim borcima iz članka 36. stavka 2. i članka 36. stavka 3. u državama članicama; mogući nedostatak osnove za uhićenje u slučaju diskretne provjere stranog terorističkog borca na temelju članka 36. stavka 3. i nedostatak informacija o upozorenju (čime se stvaraju poteškoće u razlikovanju između stranih terorističkih boraca i drugih zločina).

Usto razlika između broja upozorenja u sustavu SIS II (na temelju članka 36. stavka 3.) za potrebe nacionalne sigurnosti koji je 31. prosinca 2015. iznosio 7 945 unosa i broja unosa država članica EU-a u sustav EIS (1 473 strana teroristička borca do kraja siječnja 2016.) snažno ukazuje na nedostatak usklađenosti između sustava. Svi unosi država članica o stranim terorističkim borcima u sustav SIS II trebali bi se automatski prenijeti i u sustav EIS. Osjetljivije dodatne informacije trebale bi se dijeliti s kontaktnom točkom Europolu „Putnici” za potrebe analize (uz potpuni nadzor davatelja doprinosa nad vlasništvom podataka).

Iako su se **sigurnosne provjere i registracija u centrima za prihvrat i registraciju** poboljšale, potreban je dodatan napredak. U skladu sa zaključcima od 20. studenoga 2015. u pripremi je razmještanje službenika pod koordinacijom Europolu u svrhu povećanja sekundarnih sigurnosnih provjera te će za to biti potrebna potpora država članica, među ostalim razmještanjem iskusnog osoblja kao upućenih nacionalnih stručnjaka, kao i potrebnim financiranjem za Europol. Prazna putovnice ukradene u Siriji i Iraku kojima se zatim koristi Daiš razlog su za ozbiljnu zabrinutost. Potrebno je hitno djelovati za rješavanje tog problema. Francuska je predložila da istraži kako bi se posebni timovi za otkrivanje tih praznih putovnica (krivotvorenih isprava) mogli razmjestiti u centrima za prihvrat i registraciju i na drugim ulaznim točkama migranata.

Iskusni stručnjaci za isprave Frontexa već su razmješteni u svim centrima za prihvrat i registraciju te rade izravno s timovima za provjere kako bi pomogli u postupcima utvrđivanja identiteta. Bit će važno i **mjerjenje napretka prema potrebnim automatskim i sustavnim provjerama** odgovarajućih baza podataka koje trebaju vršiti države članice na vanjskim granicama EU-a.

Napredak se ostvaruje u različitim područjima u vezi s **vatrenim oružjem**, uključujući povećanje broja država članica koje sudjeluju u okviru prioriteta danog vatrenom oružju u ciklusu politikâ EU-a. (od 13 do 20 država članica). Bit će važna koordinacija različitih inicijativa. Međutim, više država članica trebalo bi sudjelovati u pilot-projektu stvaranja jedinstvenog ulaza i sučelja za pretraživanje između odjeljka za vatreno oružje sustava SIS II i baze podataka Interpola i-arms (zasad su uključene samo dvije države članice).

Vidljiva je znatna vrijednost **programa za praćenje financiranja terorizma** (TFTP) za praćenje financiranja terorističkih aktivnosti. Međutim, s obzirom na to da su transakcije SEPA-e izvan područja primjene TFTP-a u dogledno bi se vrijeme trebao razmotriti sustav EU-a kojim bi se dopunio TFTP, kako je Komisija i predložila u akcijskom planu EU-a za suzbijanje financiranja terorizma (objavljenom početkom veljače 2016.).

Iako je Komisija državama članicama stavila na raspolaganje financijska sredstva za razvoj **programa rehabilitacije** unutar i izvan zatvora, mali je broj država članica podnio prijave za prvi takav natječaj. Metodologija procjene rizika uglavnom je središnja tema tih prijava. Komisija će objaviti drugi natječaj sredinom 2016. od kojega bi države članice mogle imati koristi.

Napokon, **pojačala su se djelovanja za sprečavanje terorističke promidžbe** (npr. s pomoću rada IRU-a EU-a u Europolu i odgovarajućih samoregulatornih mjera pružatelja internetskih usluga). Ipak je potreban dodatan napor za povećanje broja upućivanja platformama društvenih medija.

**Detaljan opis nedavnih i planiranih aktivnosti u vezi s borbom protiv terorizma i nasilnog
ekstremizma**

Sadržaj

I.JAMČENJE SIGURNOSTI GRAĐANA

1. Evidencija podataka o putnicima (PNR) 12
2. Razmjena informacija i operativna suradnja 12

(Europol; Prüm; osiguranje interoperabilnosti relevantnih baza podataka u odnosu na sigurnosne provjere; strukturiran i multilateralni pristup operativnoj suradnji u vezi s prijetnjama u borbi protiv terorizma; ažuriranje Okvirne odluke o borbi protiv terorizma; ažuriranje Okvirne odluke Vijeća o ECRIS-u; Eurojust)
3. Kontrole na vanjskim granicama 20

(Ciljana revizija Zakonika o schengenskim granicama; čvrsta pravna osnova za doprinos Frontexa borbi protiv terorizma i organiziranog kriminala i pristup relevantnim bazama podataka; unošenje podataka i upotreba sustava SIS II; biometrija sustava SIS II; upotreba bazâ podataka Interpola; provedba zajedničkih pokazatelja rizika (CRI); provedba sigurnosnih aspekata centara za prihvata i registraciju i u radu Frontexa; upravljanje migracijskom krizom s pomoću IPCR-a – sigurnost i centri za prihvata i registraciju; suradnja između Frontexa, Europol i Eurojusta / sigurnosne provjere u odnosu na migrante)
4. Vatreno oružje i eksplozivi..... 28
5. Sigurnosne službe 29
6. Suzbijanje financiranja terorizma 30

(TFTP između EU-a i SAD-a; FIU.net)

7.	Direktiva o sigurnosti mreža i podataka (NIS).....	32
8.	E-dokazi.....	33

II. SPREČAVANJE RADIKALIZACIJE I OČUVANJE VRIJEDNOSTI

1.	Sprečavanje – općenito.....	34
----	-----------------------------	----

(Centar izvrsnosti mreže za osvješćivanje o radikalizaciji (RAN))

2.	Internet.....	35
----	---------------	----

(Jedinica za prijavljene internetske sadržaje EU-a (IRU); internetski forum EU-a;
Savjetodavna skupina za strateško komuniciranje u vezi sa Sirijom (SSCAT))

3.	Kaznenopravni odgovor na radikalizaciju.....	37
----	--	----

4.	Sprečavanje radikalizacije obrazovanjem, promicanjem tolerancije i suzbijanjem diskriminacije, rasizma i ksenofobije	39
----	---	----

(Obrazovanje; suzbijanje rasizma i ksenofobije; rješavanje širenja govora mržnje na internetu
kojim se potiče na nasilje i mržnju, komunikacijski instrumenti za komuniciranje poštovanja,
tolerancije i nediskriminacije u EU-u)

III. SURADNJA S NAŠIM MEĐUNARODNIM PARTNERIMA

(Regija MENA i Turska, zapadni Balkan, zaštita zračnog prometa)	41
---	----

I. JAMČENJE SIGURNOSTI GRAĐANA

1. Evidencija podataka o putnicima (PNR)

Četiri i pol godine nakon što je Komisija podnijela prijedlog direktive o PNR-u, Vijeće je 4. prosinca 2015. odobrilo kompromisni tekst dogovoren s Europskim parlamentom o Direktivi o uporabi podataka iz evidencije podataka o putnicima (PNR) u svrhu sprečavanja, otkrivanja, istrage i kaznenog progona kaznenih djela terorizma i teških kaznenih djela. Odbor za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove odobrio je tekst 10. prosinca 2015. O Direktivi će Europski parlament glasovati na ljeto te se ona nakon toga podnosi Vijeću na donošenje. Nakon donošenja Direktive države članice imat će dvije godine da donesu zakone, propise i administrativne odredbe koji su potrebni za usklađivanje s tom Direktivom. **Države članice trebale bi ubrzati nacionalnu provedbu kako bi se mogle uskladiti s Direktivom što je prije moguće.**

Prema novoj Direktivi zračni prijevoznici morat će dostavljati podatke iz PNR-a nadležnim tijelima država članica za ulazne i izlazne letove iz EU-a. Njome će se također državama članicama omogućiti, ali ih se neće obvezati, da prikupljaju podatke iz PNR-a u vezi s (odabranim) letovima unutar EU-a. Od svake države članice tražit će se da osnuje takozvani odjel za informacije o putnicima, koji će primati podatke iz PNR-a od zračnih prijevoznika. Komisija podupire nekoliko država članica u osnivanju odjela za informacije o putnicima te se poziva na davanje potpore ostalim državama članicama.

2. Razmjena informacija i operativna suradnja

O razmjeni informacija raspravljalo se na neformalnom sastanku ministara pravosuđa i unutarnjih poslova 25. siječnja 2016. u Haagu. Nizozemsko predsjedništvo organizira sastanak na visokoj razini o suzbijanju putovanja terorista 1. ožujka 2016., o trenutačnom stanju u otkrivanju i suzbijanju putovanja terorista i razmjeni informacija kako bi se utvrdile prepreke za djelotvornu razmjenu informacija i prijedlozi za poboljšanja.

Europol je 1. siječnja 2016. pokrenuo **Europski centar za borbu protiv terorizma** (ECTC). To je platforma s pomoću koje države članice mogu povećati razmjenu informacija i operativnu suradnju u vezi s praćenjem i istraživanjem stranih terorističkih boraca, trgovinom nezakonitim vatrenim oružjem te financiranjem terorizma i utvrđivanjem dodatnih smjerova istraživanja. Države članice mogu se koristiti potpunim rasponom mogućnosti Europolu u području organiziranog i kiberkriminaliteta. ECTC služi kao informacijski centar za borbu protiv terorizma tijelima za kazneni progon država članica EU-a i šire te pruža operativnu potporu, usluge koordinacije i stručne savjete za istrage država članica, kao i stratešku sposobnost potpore, među ostalim u postupanju s pitanjem upotrebe društvenih medija za potrebe radikalizacije.

Na zahtjev francuskih vlasti 7. prosinca 2015. osnovana je **radna skupina Fraternité** pri Europolu, kao dugoročna potpora odgovarajućim istražnim tijelima. Podupiranje istraga u borbi protiv terorizma u Europi nakon terorističkih napada koji su se dogodili u Parizu 13. studenoga 2015. predstavlja ukupnu zadaću radne skupine Fraternité. Više od 60 službenika dobilo je kao zadatak pomoćne aktivnosti davanja prvog odgovora Europolu (EMRT). Trenutačno 21 službenik Europolu stalno radi na izravnoj potpori radnoj skupini Fraternité, što predstavlja „model” za način na koji bi se ECTC moglo upotrebljavati u budućnosti. **Zasada nema dodatnih** proračunski predviđenih **radnih mjesta** u financijskoj godini 2016. za uspostavu ECTC-a, uključujući IRU EU-a i mrežu FIU.net. Europol je u prosincu 2015. Europskoj komisiji podnio prijedlog o sredstvima za ECTC.

Nekoliko država članica, među kojima Austrija (potpora radnoj skupini DUMAS), Ujedinjena Kraljevina, Njemačka, Španjolska i Francuska imenovalo je dodatno osoblje u svojim uredima za vezu s Europolom koji pomažu u radu na suzbijanju terorizma (zajednički tim za vezu za jači odgovor u prekograničnim istragama). Radnoj skupini Fraternité, osnovanoj za potporu istragama o napadima u Parizu, trenutačno pomažu četiri upućena nacionalna stručnjaka iz Francuske (3) i Španjolske (1). Države članice pozivaju se da **dodatno povećaju broj upućenog osoblja za borbu protiv terorizma** radi davanja potpore radu Europskog centra za borbu protiv terorizma (ECTC) u Europolu.

Države članice postigle su znatan napredak u povezivanju nadležnih tijela za borbu protiv terorizma s posebnom **konfiguracijom za borbu protiv terorizma mreže SIENA**. Iako je početkom prosinca 2015. samo 15 država članica EU-a bilo spojeno na mrežu, sada je 25 država članica spojeno na područje za borbu protiv terorizma u mreži SIENA (očekuje se skoro pridruživanje preostalih triju država članica). Na sustav se do kraja siječnja 2016. spojilo i šest trećih strana. Mreži Siena povećat će se razina tajnosti na „EU CONFIDENTIAL” 2016. (planirano za treće tromjesečje). Predviđa se da će u budućnosti Europol biti domaćin **komunikacijske mreže radne skupine policije o terorizmu (PWGT)** na razini „EU SECRET” te da će ona biti integrirana u Europol i tako omogućiti komplementarnu i usklađenu komunikacijsku infrastrukturu nadležnih tijela za borbu protiv terorizma tijela diljem EU-a.

Na temelju tehničke i pravne ocjene Komisije Europol je počeo raditi na provedbi zaključaka Vijeća od 20. studenoga 2015. prema kojima bi se „Europolu omogućile **sustavne unakrsne provjere baza podataka Europola u odnosu na sustav SIS II**”. Europol je preispitao svoj plan rada za 2016. kako bi poboljšao pristup velikim bazama podataka, uključujući SIS II, VIS i Eurodac, i potrebu rješavanja pitanja u vezi s interoperabilnosti sustavâ. Trenutačno Europol provodi ručne provjere u sustavu SIS II te je upotreba sustava ograničena (samo 741 pretraživanje u 2015., što je prva godina povezanosti Europola sa sustavom SIS II). U skladu s pravnim instrumentima sustava SIS II Europol ne može unijeti upozorenja u SIS II i nema pristup upozorenjima o nestalim osobama ili o zabrani ulaska ili boravka na državnom području države članice. Štoviše, Europol ne može prenijeti podatke sadržane u sustavu SIS II ni na jedan računalni sustav za prikupljanje i obradu podataka kojima upravlja ili koji su unutar Europola niti može preuzeti ili napraviti presliku bilo kojeg dijela sustava SIS II.

Sustav SIS II trebao bi postati važan izvor informacija za nadopunu postojećih kriminalističkih obavještajnih podataka u Europolu. Na primjer, podaci uneseni u sustav SIS II o određenoj osobi ili vozilu na temelju čl. 36. Odluke Vijeća o sustavu SIS II („skrivena provjera”) Europolu mogu dati informacije o postojanju druge države članice koja trenutačno istražuje taj konkretan predmet. Mogućnost da Europol unakrsno provjeri informacije koje je dobio svojim komunikacijskim kanalima (posebno od država članica koje nisu u sustavu SIS II ili trećih strana) u odnosu na dostupne podatke u sustavu SIS II, pomogla bi u podupiranju uloge Europola kao informacijskog centra EU-a. U 2016. Europol planira razviti sposobnost obavljanja redovitih serijskih pretraživanja u sustavu SIS II. To je posebno važno pri unakrsnoj provjeri informacija primljenih od zemalja koje ne pripadaju Schengenu.

Europol još nije povezan s **viznim informacijskim sustavom (VIS)** ni sa sustavom **Eurodac** (Europol planira pristupiti toj bazi podataka putem nizozemske nacionalne pristupne točke). Potrebno je određeno vrijeme za utvrđivanje najboljih rješenja. Europol će u 2016. razraditi prijedlog za uvođenje sposobnosti unakrsnih provjera. I VIS i Eurodac bit će dio tih razmatranja.

Doprinosi država članica instrumentima Europola i njihova upotreba tih instrumenata snažno su se povećali 2015. u odnosu na 2014. Međutim, još uvijek ne odražavaju veličinu prijetnje. Primjerice, u kontaktnu točku „Putnici” uključeno je manje od polovice procijenjenog broja europskih stranih terorističkih boraca. Potrebna su dodatna poboljšanja.

Informacijski sustav Europola (EIS), kao referentni sustav koji je izravno dostupan svim državama članicama, sada sadrži informacije o preko 3 800 stranih boraca i s njima povezanih pomoćnika, uključujući podatke koje su dale treće strane (uglavnom Interpol). U svjetlu napada u Parizu u studenome 2015. broj subjekata povezanih s terorizmom u međuvremenu se povećao na preko 7 700 (tj. broj se više nego udvostručio s obzirom da su postojala 3 732 subjekta povezana s terorizmom na kraju trećeg tromjesečja 2015.). Sada je u sustavu EIS više od 4 300 osoba povezanih s terorizmom (uključujući gore navedeni broj stranih boraca i pomoćnika). Upiti država članica EU-a u sustavu EIS povećali su se za 63 % od 2014. (367 922) do 2015. (598 652). U 2014. države članice EU-a unijele su samo 18 stranih terorističkih boraca u sustav EIS. Na kraju siječnja 2016. države članice EU-a unijele su u sustav EIS ukupno 1 473 strana borca. To je znatno povećanje, ali još uvijek ne odražava potpunu veličinu prijetnje.

U okviru **kontaktne točke „Putnici”** sada ima 18 572 skupa unesenih podataka o osobama. Prije gotovo godinu dana bilo ih je samo 3 600. Od tog ukupnog broja (koji uključuje i pomoćnike itd.) sada ima ukupno 4 714 provjerenih stranih terorističkih boraca koji putuju. Od tih su 4 714 stranih terorističkih boraca države članice EU-a dale podatke za 2 407 provjerenih stranih terorističkih boraca do kraja 2015. te izvijestile o dodatnih 379 stranih terorističkih boraca u 2016. (tj. ukupno o 2 786 stranih terorističkih boraca). To predstavlja povećanje od 1 023 provjerena strana teroristička borca od posljednjeg izvješća o borbi protiv terorizma u studenome 2015. Trenutačni status temelji se na broju od preko 1 900 različitih dosadašnjih doprinosa država članica i pridruženih partnera (prije godinu dana bilo je oko 600 doprinosa). Brojke za 2016. već ukazuju na znatno povećanje u usporedbi s istim razdobljem prošle godine. Međutim, trebalo bi primijetiti da više od 90 % doprinosa država članica EU-a u vezi s provjerenim stranim terorističkim borcima u kontaktnoj točki „Putnici” u 2015. potječe iz samo pet država članica.

One države članice koje još ne doprinose ili koje u znatno manjoj mjeri doprinose kontaktnoj točki „Putnici” i drugim kontaktnim točkama Europolu, potiču se da povećaju svoje doprinose.

U okviru **kontaktna točka „Hydra”** (islamistički terorizam) u Europolovoj radnoj datoteci za analizu o terorizmu trenutačno se nalazi 620 000. skupova unesenih podataka, od kojih je 64 000 skupova o osobama (uključujući osumnjičenike, pomoćnike itd., što predstavlja povećanje od više od 3 500 skupova o osobama u 2015.) te više od 11 000 skupova podataka o mrežama i organizacijama (povećanje za više od 300 nego na početku 2015.). Ti se podaci neprekidno ažuriraju u suradnji s partnerima Europolu i temelje se na više od 12 800 dosadašnjih doprinosa kontaktnoj točki „Hydra” (povećanje od 12 % u odnosu na 2015.). Države članice gotovo su udvostručile svoje doprinose kontaktnoj točki „Hydra” od 2014. do 2015. (povećanje od 543 do 1 031 doprinosa), doprinos država članica kontaktnoj točki „Hydra” u vezi s pojedincima gotovo se udvostručio od 2014. do 2015. (od 1 589 do 4 398). **Preporučljivo je da države članice olakšaju pridruživanje Eurojusta kontaktnoj točki Hydra kako bi zajamčile da Eurojust može pružiti pravodobnu i učinkovitu potporu istragama i kaznenom progonu u državama članicama.**

– *Prüm*

Mehanizmom razmjene podataka iz Prüma (Odluka Vijeća 2008/615/PUP od 23. lipnja 2008.) države članice jedna drugoj omogućuju uzajamni pristup forenzičkim biometrijskim bazama podataka (DNA, otisci prstiju), kao i podacima o registraciji vozila za potrebe kaznenog progona i borbe protiv terorizma. U siječnju 2016. operativne su 22 države članice u odnosu na podatke o DNA (21 krajem studenoga 2015.), operativna je 21 država članica u odnosu na podatke o otiscima prstiju (povećanje u odnosu na njih 20) te ih je 20 operativno u vezi s podacima o registraciji vozila (povećanje u odnosu na njih 18 koliko ih je bilo krajem studenoga 2015.). Od sastanka Vijeća za PUP u prosincu 2015. došlo je o znatnog povećanja u broju povezivanja na temelju propisa iz Prüma između 22 države članice (sedam novih povezivanja za razmjenu podataka o DNA; 18 novih povezivanja za razmjenu podataka o otiscima prstiju). Međutim, četiri države članice koje sudjeluju u instrumentima iz Prüma uopće nisu operativne, a većina država članica još uvijek ne iskorištava u potpunosti cijelu međupovezanost u odnosu na sve tri vrste podataka. Do toga uglavnom dolazi zbog tehničkih ili organizacijskih problema koji se trebaju riješiti na nacionalnoj razini.

– ***Osiguranje interoperabilnosti relevantnih baza podataka s obzirom na sigurnosne provjere***

Prva rasprava o interoperabilnosti baza podataka EU-a održala se u Stalnom odboru za operativnu suradnju u području unutarnje sigurnosti (COSI) 2.–3. ožujka 2016. Bit će važno definirati interoperabilnost i razinu ambicije, uzimajući u obzir povećani stupanj prijetnje i tehnološki razvoj. U kontekstu paketa o pametnim granicama koji bi se trebao objaviti krajem ožujka, Komisija planira izdati komunikaciju koja se posebno odnosi na jedan od aspekata, a to je kako pregledavanje informacijsko-tehnoloških sustava u vezi s granicama i kaznenim progonom može postati djelotvornije. Pri ažuriranju uredaba o sustavu SIS II i sustavu Eurodac bit će važna i interoperabilnost.

– ***Strukturiran i multilateralni pristup operativnoj suradnji u vezi s prijetnjama u borbi protiv terorizma***

Odbor COSI održao je prvu raspravu 2.–3. ožujka 2016. kako bi ispitao mogućnost razvoja metodologije za strukturiran i multilateralni pristup operativnoj suradnji u borbi protiv terorističkih prijetnji.

– ***Ažuriranje Okvirne odluke o borbi protiv terorizma***

Komisija je 2. prosinca 2015. podnijela Prijedlog direktive o borbi protiv terorizma ažuriranjem postojeće Okvirne odluke 2002/475/PUP. Predloženom direktivom uvodi se prošireni okvir za kriminalizaciju koji obuhvaća kriminalno ponašanje povezano s pojavom stranih terorističkih boraca u skladu sa zahtjevima Rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a 2178 (2014) i Dodatnog protokola uz Konvenciju Vijeća Europe (VE) o sprječavanju terorizma, koji je potpisan u ime EU-a 22. listopada 2015. Prenošenjem odredaba Protokola u zakonodavstvo EU-a otvorit će se put prema konačnom sklapanju Dodatnog protokola Vijeća Europe u ime EU-a, pod uvjetom da Europski parlament da svoju suglasnost. Kao rezultat intenzivnih pregovora u Radnoj skupini za kazneno materijalno pravo od siječnja 2016. kompromisni tekst podnesen je Vijeću za PUP-a 11. ožujka 2016., kao temelj za usuglašavanje o općem pristupu. Time će se Vijeću omogućiti da počne pregovore s Europskim parlamentom u okviru redovnog zakonodavnog postupka s ciljem konačnog donošenja nacrtu direktive.

Ažuriranje Okvirne odluke Vijeća o ECRIS-u

Komisija je 19. siječnja 2016. usvojila prijedlog izmjene i ažuriranja Europskog informacijskog sustava kaznene evidencije (ECRIS) koji je osnovan 2012. Cilj je prijedloga olakšati razmjenu kaznenih evidencija o osobama koje nisu građani EU-a u EU-u. Prijedlogom će se osigurati potpuno iskorištavanje potencijala sustava ECRIS, koji se već uvelike koristi za razmjenu kaznenih evidencija o građanima EU-a. Opći pristup Vijeća u vezi s prijedlogom direktive očekuje se u lipnju 2016.

– *Eurojust*

Iako je došlo do znatnog **povećanja** u razmjeni informacija i operativnoj suradnji u okviru Eurojusta u 2015. u usporedbi s 2014., **brojčani pokazatelji još uvijek dovoljno ne odražavaju veličinu prijetnje.**

Znatno se povećao broj predmeta u vezi s terorizmom registriran pri Eurojustu u 2015. (41 predmet – od toga 39 operativnih predmeta, od čega 18 o stranim terorističkim borcima) u usporedbi s 2014. (14 predmeta – od toga 13 operativnih, od čega 3 o stranim terorističkim borcima). Eurojust je u 2015. organizirao svoj prvi koordinacijski centar (o stranim terorističkim borcima) i 15 koordinacijskih sastanaka o operativnim predmetima u vezi s terorizmom (od kojih šest o stranim terorističkim borcima). Agencija je nastavila pružati potporu zajedničkim istražnim timovima (JIT) u predmetima u vezi s terorizmom: dvama timovima u 2014. s četiri države sudionice i trima u 2015. sa šest država sudionica.

Došlo je do znatnog povećanja informacija o kaznenom progonu i presudama koje su Eurojustu dostavljene na temelju odluke Vijeća 2005/671/PUP. Informacije o tekućim kaznenim progonima povećale su se, primjerice, za više od tri puta (2014. bilo je 30 predmeta s takvim informacijama, a 2015. godine njih 104). Ujedno se povećao broj završenih sudskih postupaka za kaznena djela terorizma prijavljenih Eurojustu (od 180 u 2014. do 217 u 2015.). Završeni sudski postupci u 2015. odnosili su se na 513 pojedinaca od kojih je 85 žena. **Od država članica zahtjeva se nastavak povećanja razmjene informacija o kaznenim djelima terorizma s Eurojustom te redovito, pravodobno i sustavno prosljeđivanje svih takvih informacija.**

Kao što je propisano Odlukom Vijeća 2005/671/PUP, informacije koje se razmjenjuju s Eurojustom trebaju uključivati informacije o svim slučajevima kaznenog progona i presuda za kaznena djela terorizma, kao i informacije o posebnim okolnostima u vezi s tim kaznenim djelima, veze s drugim relevantnim predmetima, zahtjeve za uzajamnu pravnu pomoć (MLA) i informacije o izvršavanju takvih zahtjeva. Posljedično bi države članice imale veću korist od sposobnosti Eurojusta za otkrivanjem veza između predmeta, kao i od stalnih napora Eurojusta za centraliziranjem i analiziranjem problema i najbolje prakse u vezi s kaznenim progonom za kaznena djela terorizma koje dijeli s državama članicama, osobito putem izvješća Eurojusta o praćenju osuđujućih presuda za terorizam (TCM) i doprinosa Eurojusta godišnjem izvješću EU-a o stanju i trendovima u području terorizma (TE-SAT). Novo izdanje TCM-a objavljuje se početkom ožujka 2016. Doprinos Eurojusta izvješću TE-SAT za 2016. dostavljen je krajem veljače 2016. I u TCM-u i u TE-SAT-u nastavljaju se pratiti i promjene u nacionalnom zakonodavstvu o terorizmu.

Eurojust je u studenome 2015 objavio **treće klasificirano izvješće pod naslovom „Strani teroristički borci: stajališta Eurojusta o pojavi i kaznenopravnom odgovoru”**. U njemu se analiziraju različite nacionalne perspektive kaznenopravnog odgovora na pitanje stranih terorističkih boraca, kao i stečeno iskustvo iz istraga i kaznenog progona stranih terorističkih boraca. Kolegij je odobrio sažetak glavnih nalaza tog izvješća 16. veljače te je ono objavljeno kao dokument Eurojusta pod oznakom LIMITED 16. veljače.

Na 10. sastanku Savjetodavnog foruma glavnih tužitelja i predsjednika državnih odvjetništava iz država članica 11. prosinca 2015. doneseni su zaključci (dok. 5930/16) o tri glavne teme, uključujući borbu protiv terorizma. Eurojust je 25. studenoga 2015. bio domaćin sastanka o osnivanju pravosudne mreže za kiberkriminalitet na kojem su se stručnjaci složili o potrebi za uvođenjem takve specijalizirane mreže uz potporu Eurojusta.

ECTC bi trebao tijesno surađivati s Eurojustom kako bi u potpunosti iskoristio koordinacijske instrumente Eurojusta i njegovo dugogodišnje iskustvo u radu na predmetima, kao i mrežu nacionalnih dopisnika Eurojusta za pitanja terorizma imenovanih u državama članicama, Norveškoj, Švicarskoj i SAD-u.

3. Kontrole na vanjskim granicama

– *Ciljana revizija Zakonika o schengenskim granicama*

U skladu s mandatom koji je dalo Vijeće za PUP u studenome 2015. te Europsko vijeće u prosincu 2015., relevantna radna skupina Vijeća i savjetnici za pravosuđe i unutarnje poslove razmatrali su prijedlog Komisije o ciljanoj **izmjeni Zakonika o schengenskim granicama (podnesen 15. prosinca 2015.)** kao prioritetno pitanje.

Glavni aspekt tog prijedloga predstavlja uvođenje **obveznih sustavnih provjera na vanjskim kopnenim, morskim i zračnim granicama** u odnosu na građane Unije i druge osobe koje imaju pravo na slobodu kretanja, a koji bi se sustavno provjeravali u odnosu na relevantne baze podataka. Sustavne provjere građana Unije u bazama podataka rade se po načelu „nalaženja/nenalaženja” tako da samo u vrlo ograničenoj mjeri koja je opravdana sigurnosnim ciljevima utječu na prava na zaštitu osobnih podataka. Opći pristup kompromisnom tekstu predsjedništva usuglašen je na sastanku Vijeća za PUP 25. veljače 2016.

– *Čvrsta pravna osnova za doprinos Frontexa borbi protiv terorizma i organiziranog kriminala i pristup relevantnim bazama podataka*

Komisija je 15. prosinca 2015. predstavila Prijedlog uredbe o europskoj graničnoj i obalnoj straži (koji se može shvatiti kao znatno jačanje mandata Frontexa i preimenovanje Agencije). Nacrt, o kojemu se trenutačno raspravlja u Vijeću, uključuje odredbe koje toj Agenciji omogućuju obuhvaćanje aspekata prekograničnog kriminala i terorizma u svojoj analizi rizika, tako što ona dobiva mogućnost obrade osobnih podataka osoba osumnjičenih za upletenost u djela terorizma te se osigurava suradnja Agencije s drugim agencijama Unije i međunarodnim organizacijama u sprečavanju prekograničnog kriminala i terorizma. U pogledu pristupa nacionalnim i europskim bazama podataka nacrtom uredbe predviđa se obveza za države članice da pripadnicima europske granične i obalne straže omoguće pristup takvim bazama podataka. Komisija je u obrazloženju navela da će istražiti mogućnost davanja pristupa Agenciji europskim bazama podataka poput sustava SIS te da će prema potrebi razmotriti podnošenje prijedloga za izmjenu pravnih akata na kojima su utemeljene te baze podataka.

– **Unošenje podataka u SIS II i njegova upotreba**

Djelotvorna upotreba Schengenskog informacijskog sustava II (SIS II) uključuje **sustavnu razmjenu svih relevantnih podataka iz članka 36. stavaka 2. i 3.**, kao i osiguranje standardâ kvalitete podataka. Tijekom posljednjih 12 mjeseci došlo je do značajnog povećanja u upotrebi upozorenja i pronalaženja podataka u sustavu SIS na temelju članka 36. stavaka 2. i 3. te se više od polovice država članica EU-a koristilo mehanizmom neposrednog izvješćivanja

	31. prosinca 2014.	31. prosinca 2015.
Broj upozorenja o osobama za skrivene ili posebne provjere (članak 36. stavak 2.)	44 669 upozorenja	61 575 upozorenja
Broj upozorenja o osobama za skrivene ili posebne provjere za potrebe nacionalne sigurnosti (članak 36. stavak 3.)	1 859 upozorenja	7 945 upozorenja
Broj upozorenja o osobama za skrivene ili posebne provjere iz članka 36. stavaka 2. i 3. sa zahtjevom za neposredno izvješćivanje	– Ova funkcija uvedena je u veljači 2015.	5 189 upozorenja (koja je unijela 21 država članica EU-a)

Učestalost u upotrebi sustava SIS II snažno se razlikuje među državama članicama i države članice primjenjuju različite standarde u upotrebi sustava SIS II u borbi protiv terorizma (vidi dok. 5722/16 EU RESTRICTED). Nadalje, **nije moguće razlikovati koliko se upozorenja odnosi na strane terorističke borce / teroriste**. Strani teroristički borci / teroristi mogu se pojaviti i u drugim kategorijama upozorenja poput upozorenja za uhićenje ili odbijanje ulaska. Poteškoće uključuju: kompatibilnost pravila između upozorenja čime se onemogućuje stvaranje upozorenja na temelju različitih članaka za istu osobu (npr. iz članka 26. SIS-a II (u slučaju kada je za stranog terorističkog borca izdan europski uhiđbeni nalog) i članka 36. SIS-a II); nedostatak ujednačene upotrebe sustava SIS II u državama članicama u odnosu na strane terorističke borce, nedostatak relevantnih informacija o upozorenju; poteškoće u zadržavanju osoba na mjestu događaja u slučaju skrivene provjere; nedostatak postupaka u slučaju pronalaženja podataka u odnosu na osobu s putnom ispravom koja nije valjana i nedostatak sustavnog unošenja svih stranih terorističkih boraca u sustav SIS II u svim državama članicama.

Prijedlozi država članica uključuju izradu posebnog upozorenja za strane borce / terorizam, ujednačenja pravila za stvaranje upozorenja iz članka 36. u odnosu na strane terorističke borce, analizu informacija iz sustava SIS II u Europolu.

Komisiju bi trebalo pozvati da (a) dalje radi na pitanjima poput zajedničkih standardâ kvalitete podataka iz upozorenja na temelju rasprave u Odboru za SIS/VIS i Radnoj skupini za schengenska pitanja (SIS/SIRENE), kao i na sastanku Radne skupine za terorizam (TWP) koji će se organizirati 8. ožujka 2016. uz sudjelovanje stručnjaka iz skupine SIS/SIRENE i da (b) posreduje u praktičnom usmjeravanju država članica.

Rješenja mogu uključivati uvođenje posebnog novog članka u odnosu na sustav SIS II za kaznena djela terorizma ili dogovor o upotrebi jednog postojećeg članka za kaznena djela terorizma kako bi se upozorenja za terorizam razlikovala od ostalih s upozorenja povezanih s kriminalom. Time bi se uz zajednička mjerila i standarde za unos upozorenja o stranim terorističkim borcima, uključujući i mogući novi obrazac, omogućila ujednačenja upotreba sustava SIS II u vezi sa stranim terorističkim borcima i drugim osobama koje se sumnjiči za terorizam. Na temelju tih standarda bit će važno osposobljavanje (posebno krajnjih korisnika) te bi ga trebale organizirati sve države članice uz potporu CEPOL-a. Trebalo bi pozvati Komisiju da razvije te standarde i predstavi ih zajedno s izvješćem/studijom o provedbi sustava SIS II koji su predviđeni za travanj 2016. Nadalje, s obzirom na nove zakonodavne prijedloge o sustavu SIS II koji se planiraju do kraja 2016. **trebalo bi uspostaviti ujednačen zajednički pristup u vezi sa stvaranjem upozorenja i njihovim sadržajem.**

– *Biometrija sustava SIS II*

Iako sustav SIS II sadrži 90 000 otisaka prstiju, **još nema mogućnosti pretraživanja**. Pristup fotografijama i otiscima prstiju moguć je samo za potvrđivanje identiteta u slučaju dvojbe (članak 22. točka (b) obaju relevantnih pravnih instrumenata o sustavu SIS II¹). Sadašnjim se pravnim instrumentima već dopušta upotreba otisaka prstiju kao biometrijskog načina utvrđivanja identiteta kako bi se utvrdio identitet osobe (biometrijska funkcija pretraživanja za otiske prstiju), čim postane tehnički izvediva. Komisija je predstavila izvješće o tehnologiji 29. veljače 2016. te se mora savjetovati s Europskim parlamentom (članak 22. točka (c) ²).

¹ Uredba (EZ) br. 1987/2006 o uspostavi, djelovanju i korištenju druge generacije Schengenskog informacijskog sustava, SL L 381, 28.12.2006., str. 4. i Odluka 2007/533/PUP o osnivanju, radu i korištenju druge generacije Schengenskog informacijskog sustava, SL L 205, 7.8.2007., str. 63.

– ***Upotreba baza podataka Interpola***

U zaključcima Vijeća od 20. studenoga zahtijeva se elektronička povezanost s relevantnim bazama podataka Interpola na svim vanjskim graničnim prijelazima i automatsko provjeravanje putnih isprava do ožujka 2016. Međutim, **najmanje dvije države članice još uvijek nisu uspostavile elektroničku povezanost s instrumentima Interpola na svim svojim vanjskim graničnim prijelazima** (zračnim, kopnenim, morskim). Nekoliko država članica još uvijek ručno ažurira bazu podataka o ukradenim i izgubljenim putnim ispravama (SLTD), što dovodi do kašnjenja u ažuriranju i zahtijeva velike ljudske resurse ako se sustavno provodi. Određeni broj država članica i dalje ne obavlja automatsko provjeravanje u bazi podataka SLTD.

Broj pretraživanja u bazi SLTD svih država članica povećao se s 280 749 717 u 2014. na 360 359 191 u 2015. Unatoč tome, kvaliteta podataka izaziva sve veću zabrinutost te bi je države članice trebale dodatno poboljšati uz potporu Glavnog tajništva Interpola (npr. tako da odgovarajuća država članica koja je izdala putovnicu proglasi nevažećom svaku izgubljenju ili ukradenu putnu ispravu). Usto je potrebno **podizanje svijesti javnosti** kako bi se dokazalo da se izgubljenom ili ukradenom putovnicom mogu koristiti zločinci ili teroristi, uključujući strane terorističke borce, kako bi putovali pod lažnim identitetom unutar EU-a. Komisiju bi trebalo pozvati na davanje potpore naporima država članica u osiguranju kvalitete podataka i promicanju svijesti javnosti u bliskoj suradnji s Interpolom.

– ***Provedba zajedničkih pokazatelja rizika (CRI)***

Izmijenjeni su operativni planovi odgovarajućih zajedničkih operacija koje koordinira Frontex i sadrže upute za utvrđivanje identiteta stranih terorističkih boraca unakrsnom provjerom u relevantnim bazama podataka, koristeći se zajedničkim pokazateljima rizika. Njima se zahtijeva da potencijalni subjekti koji pobude interes budu upućeni na detaljnu provjeru na drugoj liniji i po potrebi se predviđa daljnje upućivanje nacionalnim obavještajnim službama. O takvim slučajevima trebalo bi ujedno izvjestiti Frontex zajedno s informacijama o tome kako je subjekt zadovoljio zajedničke pokazatelje rizika ili predstavio nove pokazatelje koji bi se mogli pokazati vrijednima za daljnje širenje.

Na zahtjev Komisije i Vijeća Frontex podupire države članice u provedbi zajedničkih pokazatelja rizika, kao dio svih operacija koje se provode na graničnim prijelazima. Frontex je taj operativni cilj i s njim povezano izvješćivanje uključio kao posebnu aktivnost u sve operacije na zemlji i u zraku koje se odvijaju na graničnim prijelazima.

Do planiranja operacija na graničnim prijelazima koje koordinira Fronteks na morskim granicama doći će kasnije u 2016. Izvješćivanje o otkrivanju sumnjivih putovanja stranih terorističkih boraca centralizirano je u odjelu za analizu rizika te tako odvojeno od redovitog operativnog izvješćivanja.

Frontex je primio zajedničke pokazatelje rizika te ujedno priručnik pod nazivom „Operacionalizacija zajedničkih pokazatelja rizika” promiče među gostujućim službenicima i upućenim gostujućim službenicima prije njihova razmještanja u zajedničke operacije. Priručnik će se ažurirati podacima koje dostavi Europol i koji budu prikupljeni za vrijeme zajedničkih operacija koje koordinira Frontex.

Stupanje na snagu ciljane izmjene Zakonika o schengenskim granicama utjecat će na upotrebu zajedničkih pokazatelja rizika. U skladu s prijedlogom pravilo za sve putnike koji prelaze vanjske granice (državljanke trećih zemalja i građane EU-a) provodit će se sustavna provjera u relevantnim bazama podataka, uz primjenu odstupanja za kopnene i morske granice i prijelazno razdoblje od 6 mjeseci od stupanja na snagu uredbe za zračne granice. Zajednički pokazatelji rizika i dalje će biti relevantni za granične prijelaze uz primjenu odstupanja odnosno ostvarivanje koristi od tog prijelaznog razdoblja.

– *Provedba sigurnosnih aspekata centara za prihvata i registraciju i Frontexa*

Komisija je 10. veljače 2015. objavila sveobuhvatnu komunikaciju² o radu centara za prihvata i registraciju u Italiji i Grčkoj i iznijela preporuke.

Cilj je da se u centrima za prihvata i registraciju svim migrantima koji dolaze uzmu otisci prstiju te da se o njima obavještava provjere. U tijeku su napore vlada domaćina da se u centrima za prihvata i registraciju riješe glavna pitanja u vezi s neodgovarajućom infrastrukturom (npr. internetska povezanost visoke brzine koja je potrebna za učitavanje podataka i provjeru u svim bazama podataka; infrastrukture i pružene usluge) kao i s ljudskim resursima (npr. koordinatori). Povećao se udio uzimanja otisaka prstiju, ali se podaci o otiscima prstiju još uvijek ne učitavaju sustavno i ne provjeravaju u svim bazama podataka.

Trenutačno stanje u vezi s borbom protiv terorizma u **Italiji** u pogledu primjene pristupa centara za prihvata i registraciju:

- Frontex je izradio paket potpore po mjeri Italije u području utvrđivanja identiteta, registracije, provjere isprava, ispitivanja i povrata (razmještanje 25 službenika Frontexa).

² COM(2016) 85 konačna verzija „O trenutačnom stanju provedbe prioritarnih mjera u okviru Europskog migracijskog programa”

- Stope uzimanja otisaka prstiju, prema izvješćima talijanskih vlasti, IOM-a i Frontexa, za najnovija iskrcavanja u operativnim centrima za prihvata i registraciju dosežu gotovo 100 % (ukupno 87 % do siječnja 2016.)³.
- Otisci prstiju uspoređuju se s nacionalnim AFIS-om te se prenose u središnji sustav Eurodaca.
- Frontex pomaže u provjeri isprava u okviru postupka utvrđivanja identiteta, a službenici Frontexa u slučaju nedoumice sumnjive isprave šalju talijanskim nadležnim tijelima na detaljnu provjeru.
- Aktivnosti ispitivanja u Italiji dobro se provode i dobro su integrirane te se koriste u svrhe analize rizika i daljnju obradu radi dostave Europolu.

Talijanske vlasti s Europolom surađuju putem Nacionalne jedinice Europa jer Frontex kao operativni partner treće strane nije dio zajednice korisnika sustava EIS. Izravna suradnja s Interpolom u centrima za prihvata i registraciju još nije uspostavljena.

U izazove valja ubrojiti ograničen kapacitet centara za prihvata i registraciju, što skraćuje vrijeme koje je na raspolaganju za potpuno utvrđivanje identiteta, registraciju i sigurnosne provjere. Trebalo bi razmotriti upućivanje **dodatnih stručnjaka iz država članica kako bi bilo moguće provoditi sustavne unakrsne provjere**. U tijeku je uspostava mobilne jedinice centra za prihvata i registraciju koja će pokriti druge luke u kojima dolazi do iskrcavanja.

Trenutačno stanje u vezi s borbom protiv terorizma u Grčkoj u pogledu primjene pristupa centara za prihvata i registraciju:

- Trenutačno su u potpunosti operativna samo dva od pet planiranih centara za prihvata i registraciju (Lezb i Khios).
- Provjere u Eurodacu još se ne provode za sve otiske prstiju.
- Uređaj za registraciju koji je postavljen na radnim stanicama za otiske prstiju prilagođen je kako bi krajnji korisnici uz mogućnost pretraživanja nacionalnih baza podataka jednim klikom na temelju imena mogli pretraživati i sustav SIS II i Interpolovu bazu podataka o ukradenim i izgubljenim putnim ispravama (SLTD).
- **U nekoliko centara za prihvata i registraciju još uvijek se ne provode sigurnosne provjere.**

Grčke vlasti s Europolom općenito surađuju putem Nacionalne jedinice Europa.

³ Prilog 3. Komunikaciji Komisije COM(2016) 85 završna verzija od 10. veljače 2016.

– *Upravljanje migracijskom krizom putem IPCR-a – sigurnost i centri za prihvati i registraciju*

Nakon što je 9. studenog 2015. došlo do potpune aktivacije integriranih aranžmana EU-a za politički odgovor na krize (IPCR), predsjedništvo je održalo nekoliko okruglih stolova na kojima se razgovaralo o glavnim nedostacima i mogućim rješenjima za aktualnu migracijsku i izbjegličku krizu. Razrađeni su prijedlozi kojima bi se podržao proces donošenja odluka u okviru Vijeća.

Na sastancima se raspravlja o ključnim temama, među kojima su centri za prihvati i registraciju. Uspostavljanje i pravilno funkcioniranje centara za prihvati i registraciju, što uključuje sigurnosne provjere, prioritetna je tema za predsjedništvo. Okrugli stolovi posvećeni IPCR-u održani su 18. studenoga 2015. i 3. ožujka 2016., a osobito valja spomenuti da su u njima sudjelovali Italija, Grčka, Europol i Frontex. Postignut je zajednički dogovor o potrebi za stavljanjem pojačanog naglaska na sigurnost u centrima za prihvati i registraciju, za rješavanjem razlika u dostupnosti uređaja Eurodaca kako bi se osigurala pravilna registracija i uzimanje otisaka prstiju, za olakšavanjem slanja nacionalnih časnika za vezu u centre za prihvati i registraciju s ciljem suradnje s Frontexom i Europolom te za osiguravanjem provođenja sustavnih provjera u nekoliko baza podataka (u sustavu SIS II, EIS, sustavu nacionalne policije, sustavu VIS i Interpolovoj bazi podataka o ukradenim i izgubljenim putnim ispravama (SLTD)) te ih prema potrebi dopuniti i drugim instrumenatima poput Prüma i sustava FADO⁴. Predsjedništvo je predložilo da se brzo razvije rješenje koje bi omogućilo razmjenu otisaka prstiju među državama članicama te da se ubrza proces dovršavanja sporazuma između Frontexa i Europa za razmjenu podataka (što je u međuvremenu postignuto).

Ulažu se naponi u rješavanje pitanja **krivotvorenih isprava**. Konkretno, u Grčkoj je osmišljena nova privremena identifikacijska isprava s poboljšanim sigurnosnim obilježjima, a u Italiju i Grčku raspoređeni su iskusni stručnjaci za isprave. Važno je ukazati na primjer tima za graničnu potporu kojeg je Nizozemska rasporedila da na razdoblje od šest mjeseci bude integriran u operacije kojima koordinira Frontex. Njega čini posve opremljen multidisciplinarni tim koji se sastoji od 45 osoba (pomorska policija, vojna policija, obalna straža, stručnjaci za isprave itd.) te kao takav može reagirati na sve aspekte granične sigurnosti pa je počeo provoditi osnovne sigurnosne provjere.

⁴ FADO (False and Authentic Documents Online – Internetska baza za lažne i vjerodostojne isprave) klasificiran je i ograničen sustav za razmjenu informacija među stručnjacima za isprave o putnim i osobnim ispravama, uspostavljen u skladu sa Zajedničkom akcijom Vijeća 98/700/PUP. Dio informacija o vjerodostojnim ispravama iz sustava FADO dostupan je javnosti putem sustava PRADO. PRADO sadrži tehničke opise, uključujući opise najvažnijih sigurnosnih obilježja, putnih i osobnih isprava. Te su informacije dostupne na internetskoj stranici Vijeća Europske unije.

– **Suradnja Frontexa, Europolu i Eurojusta / sigurnosne provjere migranata**

Došlo je do znatnog napretka u pogledu operativne suradnje između Frontexa i Europolu. Novi **Operativni sporazum** između tih dviju agencija potpisan je 4. prosinca 2015. s ciljem pojačane suradnje u borbi protiv prekograničnih kriminalnih aktivnosti razmjenom informacija, što uključuje osobne podatke osoba osumnjičenih za zločine, i zajedničkim planiranjem operativnih aktivnosti. Upravni odbor Frontexa 17. prosinca 2015. donio je provedbene mjere za obradu osobnih podataka u kojima su navedeni uvjeti pod kojima Frontex može obrađivati osobne podatke koje države članice prikupe tijekom zajedničkih operacija Frontexa, brzih intervencija i pilot-projekata ili u okviru tih operacija. Frontex je u 2016. započeo s probnim testiranjem za obradu osobnih podataka i daljnje prijenose Europolu. Trenutačno se u okviru zajedničke operacije Triton održava pilot-projekt kako bi se razradili detaljni modaliteti sustava PeDRA s pomoću kojega će se vršiti obrada osobnih podataka. Nakon toga će Europski nadzornik za zaštitu podataka trebati dati konačnu zeleno svjetlo prije nego što bude moglo doći do sustavne razmjene osobnih podataka između Europolu i Frontexa.

Važno je da se informacije koje prikuplja Frontex mogu podijeliti ne samo s Europolom, već i s mjerodavnim nacionalnim nadležnim tijelima država članica. Međutim, prema odredbama članka 11.c postojeće Uredbe to nije moguće. Frontex ne može zaprimiti osobne podatke iz trećih zemalja povezane s kriminalitetom i terorizmom niti se može njima koristiti. Frontex još nema pristup sustavu **SIS II. Pristup tom sustavu bio bi važan za analizu rizika i otkrivanje sumnjivih putovanja, kao i za unos informacija**, posebno u pogledu operativnih aktivnosti u centrima za prihvata i registraciju te za područje zapadnog Balkana. Frontexu bi također u budućnosti trebalo osigurati pristup bazi podataka o pametnim granicama.

Kako bi se podržao odgovor EU-a na migracijsku krizu, službenici **Europolu** raspoređuju se prema načelu rotacije u urede koje im je na raspolaganje stavio Frontex u prostorijama EU-ove regionalne radne skupine u Cataniji u Italiji i u Pireju u Grčkoj, što je Frontexu i Europolu omogućilo da koordiniraju potporu najizloženijim državama članicama i da najbolje iskoriste relevantne informacije prikupljene u centrima za registraciju i prihvata.

Nacionalni javni tužitelji u Italiji i Grčkoj imenovani su kontaktnim točkama **Eurojusta** s ciljem pružanja potpore u lokacijama centara za registraciju i prihvata te za prosljeđivanje relevantnih informacija i predmeta nacionalnim centrima u Eurojustu za daljnje pravosudno djelovanje i koordinaciju na razini EU-a.

4. Vatreno oružje i eksplozivi

Provedbena Uredba o zajedničkim minimalnim standardima za onesposobljavanje vatrenog oružja stupa na snagu 8. travnja 2016. Vijeće i Komisija trebali bi biti pozvani na praćenje i na osiguravanje toga da se poštuje zadani rok. U okviru Vijeća vode se rasprave o prijedlogu kojeg je Komisija predstavila 18. studenoga 2015. za ažuriranje Direktive o vatrenom oružju 91/477 od 18. lipnja 1991., s ciljem dogovaranja zajedničkog pristupa.

Komisija je 2. prosinca 2015. objavila **akcijski plan EU-a za borbu protiv nezakonite trgovine vatrenim oružjem i eksplozivima te njihove uporabe**. U okviru akcijskog plana zakonodavni paket podržat će se izradom priručnika za praćenje i slijeđenje kretanja nezakonitog vatrenog oružja, zabranom gotovinskog plaćanja u kontekstu privatne prodaje ili kupovine vatrenog oružja i streljiva te osmišljavanjem modaliteta sustava za razmjenu informacija o kretanju oružja unutar EU-a. U akcijskom planu poziva se i na potpunu provedbu Uredbe o prekursorima eksploziva i njezinu reviziju u 2016., kao i na bolju uporabu već postojećih instrumenata te na osmišljavanje inovativnih metoda otkrivanja za rješavanje prijetnji eksplozivima. Komisija inicijative iz akcijskog plana podupire u okviru Fonda za unutarnju sigurnost.

Veća operativna suradnja u suzbijanju vatrenog oružja putem Europolu u okviru **ciklusa politika EU-a o teškom i organiziranom kriminalu**, posebno u okviru operativnog akcijskog plana u vezi s vatrenim oružjem, i dalje je od presudne važnosti. Tijekom 2015. broj država članica koje u okviru ciklusa politika EU-a sudjeluju u prioritetu danom vatrenom oružju porastao je s 13 na 20 država članica. Značajna je sve veća uporaba **kontaktne točke za vatreno oružje**. Kontaktna točka za vatreno oružje uspostavljena je u siječnju 2014. i do sada je zaprimila preko 3 500 doprinosa koji se odnose na oko 663 istražna predmeta i na više od 42 000 komada vatrenog oružja, preko 29 560 osoba i 3 340 (sumnjivih) poduzeća. Kontaktna točka za vatreno oružje u 2015. zaprimila je 2 072 doprinosa, što iznosi 59 % ukupno zaprimljenih doprinosa (njih 3 507), a što predstavlja porast od 51 % u odnosu na 2014. godinu (od 1 370 doprinosa u 2014. na njih 2 072 do kraja 2015., što je iznosilo ukupno 3 442 doprinosa do kraja 2015. te sada iznosi 3 507 doprinosa).

Frontex je povećao svoj angažman u okviru šest operativnih aktivnosti, s posebnim naglaskom na zapadni Balkan, te ima važnu ulogu u borbi protiv trgovine vatrenim oružjem na vanjskim granicama EU-a. Eurosurove usluge spajanja postale su dostupne voditeljima projekta EMPACT s ciljem olakšavanja borbe protiv prekograničnog trgovanja vatrenim oružjem. Sa zemljama zapadnog Balkana započela je faza testiranja za nove pokazatelje za kaznena djela u vezi s vatrenim oružjem i to u okviru regionalne mreže analize rizika za zapadni Balkan (WB-RAN) kojom upravlja Frontex. Cilj je prikupiti podatke o nezakonitom vatrenom oružju otkrivenom na granicama. Nakon pilot-faze u drugoj polovici 2016. bit će obavljena procjena moguće konsolidacije novog modela razmjene podataka koji će doprinijeti boljoj prilagodbi operativnog odgovora. Frontex je sudjelovao u danima zajedničkog djelovanja koji su 2015. organizirani u okviru operacije Plavi jantar s ciljem suzbijanja trgovine vatrenim oružjem, a svoju potporu danima zajedničkog djelovanja nastaviti će pružati i u 2016. u okviru višenamjenskih zajedničkih operacija, posebno na području zapadnog Balkana.

Odbor **COSI** složio se da treba izraditi pregled svih djelovanja u pogledu nezakonitog vatrenog oružja.

5. Sigurnosne službe

S ciljem daljnjeg jačanja suradnje sigurnosnih službi izvan konteksta EU-a skupina za borbu protiv terorizma (CTG) pod vodstvom nizozemskog predsjedništva radi na jačanju multilateralnih razmjena u stvarnom vremenu te do sredine 2016. nastoji pokrenuti nove platforme kako bi se to olakšalo. Predsjednik skupine za borbu protiv terorizma na neformalnom sastanku Vijeća za PUP 25. siječnja 2016. izvijestio je o planiranim mjerama.

Osim znatne suradnje koju države članice već ostvaruju, u Parizu je 1. veljače 2016. održan sastanak europskih vladinih tijela⁵, na inicijativu francuskog nacionalno-obavještajnog koordinатора i pod pokroviteljstvom ministra unutarnjih poslova Bernarda Cazeneuvea te uz sudjelovanje koordinатора EU-a za borbu protiv terorizma.

⁵ Iz Austrije, Belgije, Danske, Savezne Republike Njemačke, Francuske, Italije, Irske, Nizozemske, Norveške, Poljske, Španjolske, Švedske, Ujedinjene Kraljevine.

6. Suzbijanje financiranja terorizma

Komisija je 2. veljače 2016. objavila **akcijski plan** za jačanje borbe protiv financiranja terorizma koji sadrži ukupno 20 mjera koje treba poduzeti, a koje uključuju prijedloge zakonodavnih akata i nezakonodavne mjere. **Vijeće Ecofin donijelo je zaključke 12. veljače 2016.** u kojima se pozdravlja taj akcijski plan, posebno izmjene Direktive o borbi protiv pranja novca i ubrzana provedbu mjera zamrzavanja Ujedinjenih naroda. Države članice potiču se da ubrzaju prijenos Direktive o borbi protiv pranja novca. Vijeće je pozvalo na uspostavu platforme EU-a za osobe i subjekte za koje je pojedina država članica uvela mjeru zamrzavanja imovine povezanu s terorizmom na temelju nacionalnog zakonodavstva.

Četvrtu **direktivu o borbi protiv pranja novca (AMLD)** koja je donesena 20. svibnja 2015. treba pravno provesti na nacionalnoj razini najkasnije do kraja 2016. godine. Komisija će predstaviti zakonodavni prijedlog za izmjenu Četvrte direktive o borbi protiv pranja novca u pogledu usklađivanja pojačanih mjera temeljite analize stranaka i/ili mogućih protumjera u pogledu visokorizičnih trećih zemalja, platformi za razmjenu virtualnih valuta, instrumenata s plaćanjem unaprijed, pristupa financijsko-obavještajnih jedinica (FIU) i drugih nadležnih tijela centraliziranim registrima bankovnih računa i računa za obavljanje platnog prometa ili elektronskim sustavima za dohvat podataka te poboljšanja razmjene informacija među financijsko-obavještajnim jedinicama. Komisija je najavila da će ubrzo predstaviti akcijski plan EU-a za borbu protiv nezakonitih financijskih tokova u vezi s krijumčarenjem divljih vrsta.

Rezolucija 2253 Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda donesena je 17. prosinca 2015. kako bi se pojačalo djelovanje protiv financiranja terorizma, posebno Daiša. U njoj se potiče na pojačanu suradnju s privatnim sektorom. Države članice i Europol trebali bi dodatno pojačati svoju suradnju s privatnim sektorom za učinkovitu borbu protiv financiranja terorizma na operativnoj razini.

– *Sporazum o programu praćenja financiranja terorizma (TFTP) između EU-a i SAD-a*

U okviru TFTP-a od njegovog stupanja na snagu u 2010. do danas prikupljeno je više od 16 700 obavještajnih podataka. Od siječnja 2015. do kraja siječnja 2016. vlasti SAD-a podnijele su 50 doprinosa, a države članice i Europol poslale su 160 zahtjeva, iz čega je ukupno proizišlo preko 9 400 obavještajnih podataka od važnosti za 28 država članica. U to valja ubrojiti gotovo 100 razmjena u okviru TFTP-a u vezi s borcima koji putuju (u Siriju, Irak, ISIL), iz čega je ukupno proizišlo preko 2 900 obavještajnih podataka posebno za tu pojavu (od važnosti za 27 država članica). U okviru TFTP-a također su podržane istrage o terorističkim napadima u studenome 2015., a iz njih je proizišlo preko 800 obavještajnih podataka od važnosti. TFTP se sveukupno pokazao kao koristan instrument u istragama u borbi protiv terorizma jer pojačava sposobnost utvrđivanja terorističkih mreža i često služi za popunjavanje karika koje nedostaju u istražnom lancu.

U članku 4. Sporazuma o TFTP-u između EU-a i SAD-a podaci o financijskim transakcijama iz jedinstvenog područja plaćanja u eurima (SEPA) isključeni su iz područja primjene TFTP-a (financijske transakcije u eurima svih država članica EU-a te Islanda, Norveške, Lihtenštajna, Švicarske, Monaka i San Marina). U procjeni učinka iz 2013. zaključeno je da sustav za praćenje unutar SEPA-e nije razmjeran te da ima ograničenu dodanu vrijednost.

Sve zemlje čija je valuta euro morale su od veljače 2014. sve kreditne transfere i izravna terećenja u eurima zamijeniti transakcijama povezanim sa SEPA-om unutar europodručja. Prijelazna izuzeća za države članice EU-a istekla su u veljači 2016. Očekuje se da će sve zemlje SEPA-e koje nisu članice EU-a do kraja listopada 2016. biti usklađene s okvirom SEPA-e. TFTP u tom kontekstu ne može služiti kao instrument za praćenje aktivnosti (financiranja) terorizma unutar pojedinih zemalja SEPA-e i među njima za transakcije SEPA-e jer su one člankom 4. Sporazuma o TFTP-u između EU-a i SAD-a isključene iz područja primjene tog Sporazuma.

To konkretno znači da postoji informacijski jaz u pogledu utvrđivanja kontekstualnih informacija o stranim terorističkim borcima i njihovim suradnicima u zemljama SEPA-e, što umanjuje mogućnosti za otkrivanje i razbijanje terorističkih mreža (i mreža koje im pružaju potporu), što uključuje povezane financijske aktivnosti. Integracijom mreže financijsko-obavještajnih jedinica (FIU) u Europol u 2016. neće se popuniti taj informacijski jaz jer pristup korištenjem TFTP-a nije dio metode rada mreže financijsko-obavještajnih agencija. U Komisijinu akcijskom planu EU-a za jačanje borbe protiv financiranja terorizma, objavljenom 2. veljače 2016., navodi se da će Komisija istražiti potrebu za postojanjem sustava kojim bi se nadopunio Sporazum o TFTP-u između EU-a i SAD-a do četvrtog tromjesečja 2016.

– ***FIU.net***

Mreža FIU.net postala je dio Eurola (Europskog centra za borbu protiv terorizma) od 1. siječnja 2016. . Platforma mreže trenutno se nalazi u Europolu, no nema međupovezanosti između mreže FIU.net i Europolovih baza podataka. Mreža FIU.net nacionalnim financijsko-obavještajnim jedinicama daje mogućnost komuniciranja i međusobne unakrsne provjere podataka u stvarnom vremenu. U 2016. naglasak se stavlja na dovršenje integracije mreže FIU.net u Europol u pogledu upravljanja i tehnološkog aspekta. U tom kontekstu važno je očuvati značajke baze podataka Ma3tch i njezine tehnologije.

7. Direktiva o sigurnosti mreža i podataka (NIS)

Luksemburško predsjedništvo 7. prosinca 2015. postiglo je neformalni dogovor s Europskim parlamentom o zajedničkim pravilima za jačanje mrežne i informacijske sigurnosti diljem EU-a. Novom direktivom odredit će se obveze operatera ključnih usluga i pružatelja digitalnih usluga u pogledu kibersigurnosti. Ti operateri morat će poduzeti mjere za upravljanje rizicima za kibersigurnost te prijavljivati velike sigurnosne nezgode, no na te dvije kategorije primijenjivat će se različita pravila. Nizozemsko predsjedništvo u narednim mjesecima namjerava organizirati sastanke u vezi s uspostavom mreže CSIRT-ova (mreža za operativnu suradnju).

8. E-dokazi

Kanali za internetsku komunikaciju i razni društveni mediji, uključujući tehnologije utemeljene na šifriranju, uvelike se koriste za rad u terorističke svrhe. Za vrijeme luksemburškog predsjedništva u okviru Vijeća pokrenuta je široka politička rasprava o pitanjima u vezi s preuzimanjem i korištenjem elektroničkih dokaza u kaznenim postupcima, primjerice o učinkovitosti postojećeg okvira za uzajamnu pravnu pomoć, posljedice poništenja Direktive 2006/24/EZ (Direktiva o zadržavanju podataka) na Sudu EU-a, računarstvu u oblaku i nadležnosti, suradnji s pružateljima usluga, a pogotovo s američkim vlastima, kao i o potrebi da se osigura poštovanje temeljnih prava u tom području. U zajedničkom dokumentu Eurojusta i Europolu (dok. 14812/15) na temelju operativnih i praktičnih iskustava predstavljeni su *zajednički izazovi u borbi protiv kiberkriminaliteta* te su izloženi mogući pristupi u rješavanju tog izazova sa stajališta kaznenog i sudskog progona.

Nizozemsko predsjedništvo produbilo je rasprave o tim pitanjima, a poseban naglasak stavljen je na načine osiguravanja učinkovitih procesa za pružanje uzajamne pravne pomoći, načina definiranja zajedničkog pristupa, primjerice u pogledu primjenjivih pravila o nadležnosti kada nije poznato gdje se podaci nalaze ili kad nije poznato s koje strane dolaze kibernetički napadi te načina za uspostavljanje zajedničkog okvira za suradnju s privatnim sektorom, posebno sa stranim pružateljima internetskih usluga. Nakon rasprave na neformalnom sastanku ministara pravosuđa i unutarnjih poslova (25. i 26. siječnja 2016. u Amsterdamu), stručnjaci će o tim pitanjima raspravljati na konferenciji koju predsjedništvo organizira 7. i 8. ožujka 2016. na temu nadležnosti u kiberprostoru. O rezultatima te konferencije raspravljat će se na sastanku Vijeća za PUP u lipnju 2016.

II. SPREČAVANJE RADIKALIZACIJE I OČUVANJE VRIJEDNOSTI

1. Sprečavanje – općenito

Nizozemsko predsjedništvo organiziralo je konferenciju pod nazivom „Misli globalno, djeluj lokalno: sveobuhvatni pristup borbi protiv radikalizacije i nasilnog ekstremizma” održanu 1. i 2. veljače 2016. u Amsterdamu, na kojoj je bio riječi o važnosti lokalnih aktera u naporima koji se u borbi protiv terorizma ulažu u cijelom EU-u te o važnosti individualiziranih pristupa borbi protiv radikalizacije, uključujući stavljanje naglaska na rodne aspekte i pridavanje pozornosti povratnicima. Nova radna skupina lokalnih tijela LOCAL, u okviru Mreže za osvješćivanje o radikalizaciji (RAN), dodatno će se baviti pitanjima jačanja lokalnih kapaciteta za rješavanje problema radikalizacije putem multipolarnih struktura. Ta radna skupina temelj je za ostvarivanje interakcije s drugim relevantnim inicijativama.

– Centar izvrsnosti Mreže za osvješćivanje o radikalizaciji (RAN)

Komisija je za razdoblje između 2014. i 2017. izdvojila do 25 milijuna EUR za Centar izvrsnosti Mreže za osvješćivanje o radikalizaciji (RAN) koji je osnovan 1. listopada 2015. Novi centar već je započeo s radom, među ostalim obavljen je studijski posjet zatvorima u Parizu i Vughtu (u Nizozemskoj) te se radilo na njemačkom pristupu borbi protiv desničarskog nasilnog ekstremizma. Na sastancima je bilo riječi o načinima na koje je moguće prepoznati pojedince koji djeluju samostalno i o tome kako s njima postupiti te o tome kako stručnjake za duševno zdravlje uključiti u izlazne strategije. Održani su i sastanci radnih skupina za „obrazovanje”, „zatvor i uvjetne kazne”, „policiju i kazneni progon”, „mlade, obitelji i zajednice”, „komunikaciju i propagandne materijale”, „lokalne vlasti”, „sjećanje na žrtve terorizma” i „zdravstvenu zaštitu i socijalnu skrb”. Tijekom sljedećih nekoliko tjedana zakazani su dodatni sastanci i sjednice radnih skupina.

U sklopu Centra izvrsnosti Mreže za osvješćivanje o radikalizaciji predstavnike akademske zajednice i stručnjake potiče se na sudjelovanje u aktivnostima Mreže. Kako bi se povećao broj članova nedavno pokrenute radne skupine Mreže za osvješćivanje o radikalizaciji – Local, kao i radne skupine za zdravstvenu zaštitu i socijalnu skrb, na sudjelovanje se posebno pozivaju stručnjaci iz istočne i južne Europe. Nacionalna tijela od Mreže za osvješćivanje o radikalizaciji mogu zatražiti prilagođenu potporu (osposobljavanje, radionice i savjete) za svoju državu članicu, što u cijelosti financira Komisija. Već su održane radionice Centra izvrsnosti Mreže na temu telefonskih linija u Beču te radionice Mreže o osposobljavanju instruktora u Ateni. Komisija istražuje načine na koje se Mreža može uključiti u aktivnosti koje se provede s ključnim trećim državama, s naglaskom na regiju Bliskog istoka i sjeverne Afrike (MENA), zapadni Balkan i Tursku.

2. Internet

– *Jedinica za rad u vezi s prijavljenim internetskim sadržajima (IRU)*

EU je i dalje usmjeren na borbu protiv radikalizacije na internetu. EU-ova jedinica IRU pri Europolu, koja je sada dio ECTC-a, identificirala je 3 351 primjera potencijalno opasnog/ekstremističkog sadržaja, što je dovelo do 2 037 prijava i 1 793 slučajeva uklanjanja sadržaja. Stopa uspješnosti prijava sadržaja iznosi 88 %. Nastavljena je proaktivna suradnja s pružateljima internetskih usluga. Od uspostave jedinice 1. srpnja 2015. zaprimljeno je 144 doprinosa od 26 država članica. **Kako bi EU-ova jedinica IRU bila uspješna u radu, države članice moraju usko surađivati s njom kako bi se povećao broj prijavljenih sadržaja.** Četiri države članice još nisu imenovale nacionalne kontaktne točke za IRU i to bi trebale učiniti što je prije moguće. Raspoložive mogućnosti EU-ove jedinice IRU uvelike ovise o resursima koji su joj na raspolaganju. Cilj je jedinice dostići broj zaposlenika koji je dogovoren i naveden u glavnom planu za njezino uspostavljanje. IRU će u 2016. razviti centralizirano rješenje za praćenje društvenih medija, razviti kapacitete jedinice u pogledu „dešifriranja” funkcija u džihadističkim mrežama preko društvenih medija, dodatno će raditi na razvoju odnosa s privatnim sektorom, što uključuje „dane zajedničkog djelovanja”, aktivno će doprinijeti internetskom forumu EU-a te će razviti posebnu Platformu Europolu za stručnjake (EPE) za uobličavanje i olakšavanje kontakata sa sveučilištima i istraživačkim centrima.

– *Internetski forum EU-a*

Komisija je 3. prosinca 2015. u sklopu internetskog foruma EU-a organizirala prvi sastanak na ministarskoj razini između ministara za PUP i istaknutih predstavnika vodećih svjetskih poduzeća u području društvenih medija. Sudionici su se složili da se Daiš i druge ekstremističke skupine internetom koriste za širenje propagande, novačenje novih članova te poticanje činova nasilja. Također su se složili o važnosti postojanja učinkovitih mehanizama između državne vlasti i industrije s ciljem brzog uklanjanja terorističkih sadržaja te za promicanje učinkovite protupropagande. Ministri su na sastanku 3. prosinca potvrdili da bi trebalo poduzeti mjere za pokretanje dijaloga s industrijom na razini EU-a u pogledu govora mržnje na internetu. Taj dijalog EU-a bi se po potrebi koristio internetskim forumom EU-a kao krovnom strukturom, u punoj sinergiji s radom na suzbijanju terorizma.

Sastanak foruma opet je održan u Bruxellesu 22. siječnja 2016. i na njemu je održana rasprava o planu za konkretna djelovanja u 2016. Na temelju doprinosa svih dionika trenutačno se radi na razvoju plana i prioriteta, koji obuhvaćaju ciljeve o kojima se raspravljalo na uvodnom događanju, a među njima su mjere za borbu protiv govora mržnje na internetu i učinkovito poboljšanje procesa uklanjanja štetnih sadržaja.

– ***Savjetodavna skupina za strateško komuniciranje u vezi sa Sirijom (SSCAT)***

Skupina SSCAT u prosincu 2015. po prvi je put organizirala osposobljavanje za stručnjake iz 20 država članica te za predstavnike Komisije i ESVD-a. Tijekom tog osposobljavanja Facebook, Twitter i Youtube pružili su im praktične savjete kako bi sudionici dobili uvid u potencijale tih platformi za najbolje moguće vođenje kampanja na internetu. Al Jazeera je uz to predstavila svoj internetski dokumentarni film „Život na čekanju”. Cilj je bio da se mreži skupine SSCAT pruži stručno znanje privatnog sektora, osobito u pogledu najnovije tehnologije, digitalnih narativnih tehnika i uredničkog procesa.

Suradnja skupine SSCAT s Odjelom za istraživanje, informiranje i komunikaciju (RICU) Ministarstva unutarnjih poslova Ujedinjene Kraljevine u okviru projekta koji je sada u tijeku nastaviti će se do lipnja 2016. U tom razdoblju savjetodavna skupina dobila je pojačanje i sada među članovima broji i višeg kreativnog direktora koji može bolje odgovoriti na posebne kreativne zahtjeve država članica klijenata. Do sada je 13 država članica zatražilo savjetodavne usluge skupine SSCAT. Sljedeći sastanak mreže SSCAT održat će se 16. ožujka 2016. u Bruxellesu, a u lipnju 2016. bit će održana i konferencija. Trenutačno se s Komisijom dovršavaju rasprave o modalitetima za nastavak projekta nakon sredine 2016.

3. Kaznenopravni odgovor na radikalizaciju

Nakon konferencije na visokoj razini o kaznenopravnom odgovoru na radikalizaciju održane 19. listopada 2015. Vijeće je 20. studenoga 2015. donijelo zaključke Vijeća od o jačanju kaznenopravnog odgovora na radikalizaciju koja dovodi do terorizma i nasilnog ekstremizma. Komisija je poduzela prve sljedeće korake za provedbu tih zaključaka.

Na zahtjev Komisije Europska mreža za pravosudno osposobljavanje (EJTN) prilagodila je svoj proračun za 2015. i 2016. te je između listopada 2015. i ožujka 2016. organizirala četiri osposobljavanja, u trajanju od jednog i pol dana, o pravosudnim aspektima borbe protiv terorizma i sprečavanja radikalizacije. Program se provodi u suradnji s pravosudnim akademijama Francuske, Španjolske, Njemačke i Belgije i otvoren je za suce i tužitelje iz 28 država članica EU-a te se očekuje da će u njemu sudjelovati 240 sudaca, tužitelja i pravosudnih predavača. 54 specijaliziranih i nespecijaliziranih sudaca i tužitelja sudjeluje u razmjenama koje u prosjeku traju tri dana te koje se održavaju u sedam država članica EU-a (IT, FR, UK, BE, SE, ES, DE). Kako bi se dovršile i zaključile aktivnosti pravosudnog osposobljavanja koje je zatražila Komisija, 20. svibnja 2016. u Bruxellesu bit će održana završna konferencija uz sudjelovanje povjerenice Jourove, na kojoj će poseban naglasak biti na osposobljavanju zatvorskog osoblja u pogledu deradikalizacije.

Izdvojena su i financijska sredstva za projekte koji se financiraju u okviru Programa za pravosuđe za 2015. i 2016.: 1.5 milijuna EUR namijenjeno je za poziv na podnošenje prijedloga za 2015. za pravosudno osposobljavanje (JUST/2015/JTRA/AG/EJTR) u okviru prioriteta pod nazivom „pravni aspekti borbe protiv terorizma i organiziranog kriminala” i „sprečavanje radikalizacije u pritvoru”. Njihovo ocjenjivanje još je u tijeku.

Iznos od 1 milijuna EUR namijenjen je za poziv na podnošenje prijedloga za 2015. za pravosudnu suradnju (JUST/2015/JCOO/AG) u okviru prioriteta „borbe protiv terorizma sprečavanjem radikalizacije”. Poziv na podnošenje prijedloga objavljen je u studenome 2015. i trajao je do siječnja 2016. Među prioritetima bili su: (1) sprečavanje radikalizacije u zatvorima, što uključuje programe rehabilitacije; (2) promicanje alternativa pritvaranju i istraživanje uloge uvjetnih kazni na razini EU-a u borbi protiv radikalizacije, što uključuje programe rehabilitacije; (3) razvoj metodologije za procjenu rizika; te (4) uloga pravosudnog sustava za maloljetnike u kontekstu borbe protiv terorizma. Komisija je zaprimila samo nekoliko prijedloga i trenutačno se odvija njihovo procjenjivanje.

U godišnjem programu rada za 2016. za Program za pravosuđe (koji još nije usvojen) nalazi se poziv na podnošenje prijedloga za dodjelu bespovratnih sredstava za potporu projektima s ciljem sprečavanja radikalizacije koja dovodi do terorizma i nasilnog ekstremizma, u iznosu od 4 milijuna EUR. Poziv će biti objavljen sredinom 2016, a prioriteti će biti podupiranje provedbe zaključaka Vijeća od 20. studenoga 2015. o kaznenopravnom odgovoru.

Komisija s Eurojustom surađuje na praćenju osuđujućih presuda za terorizam i to u pogledu primjenjivog zakonodavnog okvira i relevantne sudske prakse u državama članicama u vezi s terorizmom i nasilnom radikalizacijom, što uključuje alternative kaznenom progonu i pritvaranju. Komisija surađuje s Europskom konfederacijom za uvjetne kazne (CEP) i EuroPrisom (obje organizacije primaju bespovratna sredstva za poslovanje u okviru Programa za pravosuđe) kako bi ih uključila u posebno osposobljavanje za zatvorsko osoblje i osoblje zaduženo za uvjetne kazne. Organizacija EuroPris organizirala je sastanak skupine stručnjaka u vezi s radikalizacijom 24. i 25. studenoga 2015. Kaznenopravna platforma (EuroPris, CEP i, Europski forum za restorativnu pravdu) organizirat će konferenciju o radikalizaciji i nasilnom ekstremizmu u Barceloni 26. travnja 2016. Komisija također surađuje s Vijećem Europe: radna skupina za suradnju u kaznenim pitanjima (PC-CP) radi na izradi priručnika o radikalizaciji namijenjenog zatvorskom osoblju. Glavna uprava DG JUST dat će izravna bespovratna sredstva Vijeću Europe u 2016. za izradu godišnje zatvorske statistike SPACE te za uspostavljanje mreže tijela za praćenje zatvorskih uvjeta (mreža EU-a NPM) u državama članicama. Na taj će se način prikupiti podaci o razmjeru problema radikalizacije u državama članicama.

Radna skupina RAN-a za zatvor i uvjetne kazne također će sudjelovati u provedbi zaključaka od 20. studenoga 2015.

4. Sprečavanje radikalizacije obrazovanjem, promicanjem tolerancije i suzbijanjem diskriminacije, rasizma i ksenofobije

– *Obrazovanje*

Komisija namjerava provesti konkretne **inicijative u području obrazovanja, mladih, kulture i sporta s ciljem sprečavanja radikalizacije**. Predviđeni su vodeći projekti, kao i pozivi posebne namjene u okviru programa Erasmus + (400 milijuna EUR do 2020.). U ciljevima navedenima u Pariškoj deklaraciji ministara obrazovanja od 17. ožujka 2015. prednost je dana financiranju programa Erasmus + već od 2016.

– *Suzbijanje rasizma i ksenofobije*

Komisija je u ulozi čuvarice Ugovora od prosinca 2015. pokrenula istrage u pogledu prenošenja i provedbe Okvirne odluke 2008/913/PUP o suzbijanju određenih oblika i načina izražavanja rasizma i ksenofobije kaznenopravnim sredstvima u više država članica, s mogućnošću pokretanja postupka zbog povrede ako je to potrebno.

Istovremeno se pojačava djelovanje u pružanju pomoći državama članicama za **razvoj proaktivnih istražnih praksi i praksi kaznenog progona**, što uključuje uspostavljanje nove radne skupine EU-a na visokoj razini za suzbijanje rasizma, ksenofobije i drugih oblika netolerancije kao platforme za razmjenu najbolje prakse u 2016. te rad na razvoju smjernica za države članice i jačanje suradnje s relevantnim dionicima, među ostalim i s civilnim društvom. Sprečavanje i suzbijanje svih oblika netolerancije i dalje će imati prednost u financiranju u okviru Programa o pravima, jednakosti i građanstvu, a u pogledu financiranja u 2016. dodatna će se prednost dati posebnom osposobljavanju javnih službenika te poticanju praćenja, izvješćivanja i vođenja evidencije o slučajevima zločina iz mržnje i govora mržnje.

Nadalje, odmah nakon **prvog godišnjeg kolokvija o temeljnim pravima**, koji je održan 1. i 2. listopada 2015. Komisija je Katharinu von Schnurbein imenovala koordinatoricom za suzbijanje antisemitizma, a Davida Friggierija koordinatorom za suzbijanje nesnošljivosti usmjerene protiv muslimana. Ključne zadaće dvoje koordinatora bit će da s razlozima za zabrinutost dotičnih zajednica upoznaju političku razinu Komisije te da pomognu u koordinaciji napora među službama u okviru Komisijine sveobuhvatne politike protiv rasizma, ksenofobije i drugih oblika netolerancije. Koordinator i će surađivati s državama članicama, Europskim parlamentom i ostalim institucijama i relevantnim organizacijama civilnog društva.

– ***Borba protiv širenja govora mržnje na internetu kojim se potiče na nasilje i mržnju***

Dijalog EU-a s poduzećima u području informacijske tehnologije, državama članicama i akterima civilnog društva o govoru mržnje na internetu pokrenut je kao daljnje djelovanje nakon prvog godišnjeg kolokvija o temeljnim pravima održanog 1. i 2. listopada 2015. Taj dijalog EU-a ima za svrhu ispitati mogućnosti poticanja razvoja protupropagande, rješavanja aktualnih izazova kako bi se poboljšali aktualni sustavi izvješćivanja, osiguravanja brzog uklanjanja nezakonitog govora mržnje kojim se potiče na nasilje, raspravljanja o ulogama „pouzdanih izvjestitelja” i civilnog društva u otkrivanju i prijavljivanju govora mržnje na internetu, kao i povećanja transparentnosti u primjeni postupaka prijavljivanja i uklanjanja sadržaja.

Rad na suzbijanju govora mržnje na internetu uklapa se u Strategiju jedinstvenog digitalnog tržišta pokrenutu u svibnju 2015. U tom je kontekstu kao dio regulatornog odgovora 30. prosinca 2015. dovršeno javno savjetovanje o platformama i nezakonitim sadržajima te se u okviru tog savjetovanja, između ostalog, razmatrao opseg izuzeća od odgovornosti u Direktivi o elektroničkoj trgovini, postupci izvješćivanja i korekcije te dužna pažnja. Također se radi na reviziji Direktive o audiovizualnim medijskim uslugama, koja obuhvaća pravila o zabrani emisija koje sadrže govor mržnje, a posebice se preispituje učinkovitost te Direktive u konvergiranom medijskom prostoru.

– ***Komunikacijski instrumenti za prenošenje poruke o poštovanju, toleranciji i nediskriminaciji u EU-u***

Agencija EU-a za temeljna prava (FRA) i Savezno ministarstvo unutarnjih poslova Republike Austrije zajednički su u prosincu 2015. u Beču organizirali radionicu za razvoj niza instrumenata s primjerima najboljih praksi u pogledu prenošenja poruke o poštovanju, toleranciji i nediskriminaciji u EU-u. Među sudionicima bili su predstavnici institucija EU-a, nacionalnih i lokalnih vlasti te komunikacijski stručnjaci specijalizirani za suzbijanje rasizma, deradikalizaciju i poticanje tolerancije, poštovanja i nediskriminacije. Glavni rezultati radionice bili su da se o komunikaciji ne smije razmišljati kao o jednosmjernom instrumentu u smjeru odozgo prema dolje, već kao o dijalogu; da partneri u tom dijalogu trebaju biti uključeni u osmišljavanje takvih komunikacijskih strategija; da se naglasak stavlja na važnost uloge aktera na lokalnoj razini; da se treba prenijeti poruka o pravima i vrijednostima sadržanima u Povelji o temeljnim pravima; da treba doći do zaokreta i s reagiranja prijeći na prevenciju te da se s protupropagande treba prijeći na pozitivne sadržaje. Rezultati će biti predstavljeni relevantnim radnim skupinama Vijeća i relevantnim dionicima na razini EU-a i na nacionalnoj razini. O rezultatima će se raspravljati i na Forumu o temeljnim pravima Agencije za temeljna prava u lipnju 2016.

III. SURADNJA S NAŠIM MEĐUNARODNIM PARTNERIMA

Vijeće za vanjske poslove (FAC) 14. prosinca održalo je raspravu o vanjskim prioritetima EU-a u borbi protiv terorizma te se, kao što je to bilo istaknuto u pismu Visoke predstavnice koje je bilo poslano prije sastanka, usuglasilo o potrebi za hitnom provedbom zaključaka Vijeća za vanjske poslove od 9. veljače 2015. o borbi protiv terorizma. U pismu Visoke predstavnice naglasak je stavljen na nekoliko prioritetnih regija za koje je najočitije da terorističke skupine ondje predstavljaju prijetnju interesima EU-a (Bliski istok i sjeverna Afrika, Turska i zapadni Balkan) te se ukazalo na određeni broj tematskih prioriteta među kojima su suzbijanje nasilnog ekstremizma, financiranje terorizma i sigurnost zračnog prometa.

Paketi za borbu protiv terorizma za cijeli niz prioriternih zemalja u regiji **MENA** te za **Tursku** u različitim su fazama razvoja.

U pripremi je pismo Visoke predstavnice i potpredsjednice Mogherini tuniшком predsjedniku vlade u kojem će biti opisan sveobuhvatni paket za borbu protiv terorizma koji će biti ponuđen **Tunisu** i koji je dogovoren na sastanku PSO-a 26. studenoga 2015. Istovremeno napreduje rad na provedbi mjera iz tog paketa. Tunis je imenovao koordinatora za projekt reforme sigurnosnog sektora vrijedan 23 milijuna EUR tako da se može započeti s provedbom. Komisija je u prosincu 2015. donijela financijsku odluku da određeni broj stručnjaka pošalje tuniшkim vlastima s ciljem potpore razvoju sveobuhvatnog pristupa borbi protiv terorizma i njegovoj provedbi. Projekt za potporu pravosudnog aspekta borbe protiv terorizma (dugoročni projekt u okviru instrumenta IcSP, vrijedan 300 000 EUR) započeo je u siječnju 2016. Komisija je u prosincu 2015. donijela odluku u pogledu projekta za angažman na razini zajednice u pogledu granične sigurnosti i upravljanja granicama te za promicanje realnih alternativnih životnih uvjeta među marginaliziranim pograničnim zajednicama, kojeg provode Dansko vijeće za izbjeglice, Danska skupina za razminiranje i organizacija International Alert, u partnerstvu s nekoliko lokalnih nevladinih organizacija. Aktivnosti osposobljavanja provedene su u okviru projekta PREV-UE (za sprečavanje radikalizacije).

Na zahtjev Tunisa u siječnju 2016. odrađen je posjet u okviru instrumenta TAIEX (Razmjena informacija o tehničkoj pomoći) kako bi se istražili načini na koje EU može pružiti pomoć u jačanju kapaciteta za sprečavanje radikalizacije u sklopu sigurnosnog aspekta borbe protiv terorizma. U pripremi je posjet Mreže za osvješčivanje o radikalizaciji. Tuniшко izaslanstvo je također pozvano da u ožujku posjeti prostorije Eurojusta u sklopu studijskog posjeta koji za cilj ima istražiti načine za poboljšanje suradnje. Pravosudna suradnja u kaznenim stvarima potiče se promicanjem instrumenata Vijeća Europe.

Koordinator EU-a za borbu protiv terorizma i zamjenik glavnog tajnika ESVD-a bili su u posjetu **Jordanu** od 15. do 17. prosinca. Tijekom sastanaka s jordanskim vlastima uočen je snažan interes za dublju suradnju u borbi protiv financiranja terorizma, u pogledu granične sigurnosti i sigurnosti zračnog prometa te za suzbijanje nasilnog ekstremizma. Za razvoj jasnog viđenja zajedničkih prioriteta jordanske vlasti pristale su 15. ožujka organizirati radionicu na temu borbe protiv terorizma u koju će biti uključeni stručnjaci iz država članica.

Kao rezultat te radionice trebao bi biti izrađen zajednički plan kojim bi se istaknuo i opseg postojeće suradnje, među ostalim projekt vrijedan 10 milijuna EUR za izgradnju kapaciteta jordanske vlade i civilnog društva za rješavanje izazova nasilnog ekstremizma, ali kojim bi se ukazalo i na nova područja suradnje u borbi protiv terorizma, što uključuje projekte za izgradnju kapaciteta, promicanje pravosudne suradnje u kaznenim stvarima putem instrumenata Vijeća Europe te aktivnosti u koje su uključene agencije EU-a, uključujući Europol i CEPOL. Izaslanstvo Mreže EU-a za osvještavanje o radikalizaciji početkom prosinca posjetilo je Jordan kako bi se povela rasprava o radikalizaciji u zatvorima.

Dijalog o borbi protiv terorizma u **Libanonu** održan je 26. i 27. siječnja 2016. Sa strane EU-a u njemu su sudjelovali koordinator EU-a za borbu protiv terorizma, zamjenik glavnog tajnika ESVD-a i direktor Uprave za sigurnost iz Glavne uprave HOME, kao i Europol, CEPOL i Frontex. EU dovršava plan suradnje s libanonskim vlastima za borbu protiv terorizma. Njime će se dati potpora pojačanoj suradnji u sljedećim područjima: suzbijanju nasilnog ekstremizma, pravosuđu i izvršavanju zakonodavstva; pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima; sigurnosti zračnog prometa i suzbijanju financiranja terorizma. Obje su se strane složile da bi agencije EU-a, posebno Europol i CEPOL, mogle igrati značajnu ulogu u izgradnji jačih veza među tijelima za kazneni progon. Na temelju tog plana EU će za Libanon razviti sveobuhvatni paket pomoći u borbi protiv terorizma, vodeći se Tunisom kao uzorom.

Koordinator EU-a za borbu protiv terorizma i zamjenik glavnog tajnika ESVD-a bili su u posjetu **Alžiru** od 16. do 17. veljače 2016. Nakon sastanka na visokoj razini s ministrima za pitanja Magreba i Sahela, za unutarnje poslove i za vjerska pitanja te s višim dužnosnicima Ministarstva pravosuđa odlučeno je da će se u 2016. prije ljeta održati radionica o borbi protiv terorizma s ciljem utvrđivanja konkretnih područja za buduću suradnju u borbi protiv terorizma. U moguća područja za buduću suradnju valja ubrojiti kaznenopravni pristup borbi protiv terorizma, pomoć za pravosudni aspekt borbe protiv terorizma, sprečavanje radikalizacije i deradikalizacija, upravljanje kriznim stanjem nakon terorističkog napada, pristupanje Alžira konvencijama Vijeća Europe, razvoj pravnih tekstova, bliža suradnja s agencijama EU-a i suradnja za izgradnju kapaciteta u zemljama u regiji. Alžir je predložio održavanje strateškog dijaloga o sigurnosti i borbi protiv terorizma. EU će imati koristi od alžirske stručnosti u tom području, posebno u pogledu deradikalizacije. Stručnjak za borbu protiv terorizma i pitanja sigurnosti u prosincu 2015. raspoređen je u Delegaciju EU-a u Alžiru. PSO i COSI o posjetu će biti obaviješteni na sastanku 3. ožujka te će odrediti dodatne smjernice za daljnje napredovanje.

Nakon što je u **Turskoj** u lipnju 2015. održana radionica o borbi protiv terorizma, za proljeće 2016. planira se održavanje naprednog i ciljanog dijaloga za borbu protiv terorizma s ciljem dovršetka sporazuma u kojem bi bila utvrđena suradnja EU-a i Turske u borbi protiv terorizma u nizu ključnih područja. Nakon što je Europolov tim posjetio Ankaru početkom veljače 2016., Upravni odbor Europolu odobrio je prijedlog da se časnik za vezu iz Turske što je prije moguće rasporedi u Europol. EU također radi na dovršenju projekta koji se financira u okviru Instrumenta za doprinos stabilnosti i miru na temu „poboljšanja učinkovitosti zajedničkog djelovanja EU-a i Turske u pogledu prijetnje koju predstavljaju strani teroristički borci”. Projektom će se podići svijest turskih graničnih službenika o tome kako se nositi s imigracijskim izazovom koji predstavljaju strani teroristički borci na povratku. U pripremi je posjet Mreže za osvješćivanje o radikalizaciji Ankari.

Postignut je napredak u brojnim projektima za borbu protiv terorizma koji su pokrenuti u 2015.: kratkoročni projekt koji se financira u okviru instrumenta IcSP za **partnerstvo između EU-a i zemalja regije MENA** u pogledu osposobljavanja za **borbu protiv terorizma** (s naglaskom na osposobljavanje za borbu protiv terorizma za Tunis, Libanon, Jordan, Tursku te na razmjene i studijske posjete za partnere iz zemalja regije MENA) provodi CEPOL i s radom je započeo u veljači 2016. (trajanje od 18 mjeseci, s proračunom od 2,5 milijuna EUR). Projekt o **strateškom komuniciranju** usmjerenom na Tunis, Maroko i Libanon kojeg provede British Council i Odjel za istraživanje, informiranje i komunikaciju (RICU) započeo je u studenom 2015. (u trajanju od 18 mjeseci, s proračunom od 3,5 milijuna EUR).

Projektini tim već pruža potporu tuniškim vlastima te će kroz sljedećih nekoliko tjedana obaviti posjete za prikupljanje informacija Bejrutu i Rabatu. Projektini tim poslan je u **Irak** u studenome 2015. kako bi se pružila potpora iračkim sigurnosnim agencijama u pogledu mehanizama koordinacije i dijeljenja informacija, kao i u pogledu poštovanja ljudskih prava, u suradnji sa savjetnikom za nacionalnu sigurnost (trajanje od 18 mjeseci, financira se u okviru instrumenta IcSP, s proračunom od 3,5 milijuna EUR).

Radna skupina za strateško komuniciranje s arapskim svijetom pod vodstvom ESVD-a dovršila je svoj akcijski plan te sada radi na razvoju inicijativa u odabranim zemljama regije MENA i u sjedištu, kao i na interakciji s drugim projektima, s posebnim naglaskom na mlade. U pripremi je inicijativa za mlade i suzbijanje radikalizacije u Europi i zemljama regije MENA pod vodstvom Visoke predstavnice / potpredsjednice Mogherini. U okviru Glavne uprave EAC istražuju se mogućnosti proširenja **virtualne razmjene studenata** sa zemljama regije MENA polazeći od postojeće mreže eTwinning koja je već aktivna u Tunisu te je na toj internetskoj platformi registrirano gotovo 300 učitelja i 85 škola.

Stalni odbor COSI održao je dvije rasprave o većoj upotrebi instrumenata i agencija iz područja PUP-a u zemljama regije MENA na temelju dokumenta kojeg je izradio koordinator EU-a za borbu protiv terorizma u studenome i prosincu 2015.

EU nastavlja podupirati napore posebnog predstavnika UN-a Staffana de Misture u potrazi za političkim rješenjem **sirijskog sukoba** uz sudjelovanje aktera iz regije. EU je također podržao konferenciju o Siriji održanu u Londonu 4. veljače, a nova sredstva koja su tom prilikom obećana dosegla su oko 11 milijardi USD i služiti će tome da bi se cijeloj regiji pomoglo nositi s traumom uzrokovanom sirijskim sukobom. Potpora obećana zemljama koje graniče sa Sirijom i koje su do sada preuzele golemi teret u pogledu humanitarnog odgovora trebala bi im pomoći u rješavanju problema povećane radikalizacije. U nacrtima **pakta EU-a za Jordan i za Libanon koji su trenutno u pripremi** bit će istaknuta važnost učinkovite suradnje u borbi protiv terorizma te potreba za postizanjem napretka u pogledu društveno-gospodarskih pitanja i apsorpcije izbjeglica.

Završno ocjenjivanje projekta za borbu protiv terorizma u **Sahelu** kojeg je financirala Komisija (dugoročni projekt u okviru instrumenta IcSP), pokazalo je da je on imao ključnu ulogu u provedbi strategije EU-a za Sahel i strategije EU-a za borbu protiv terorizma. Kredibilitet EU-a kao aktera za sigurnost u regiji Sahela porastao je zahvaljujući tom projektu. Nekoliko projekata koji se financiraju u okviru instrumenta IcSP trenutno je u fazi provedbe ili se radi na njihovoj pripremi na regionalnoj i nacionalnoj razini u **Africi**. Prioriteti su sprečavanje nasilnog ekstremizma, potpora kaznenog pravosuđa u borbi protiv terorizma, pedagoška potpora medresama, kao i opći aspekti borbe protiv terorizma.

– ***Zapadni Balkan***

Ključni izazovi u regiji i dalje su prevencija (uključujući prevenciju u zatvorima), sumnjiva putovanja (strani teroristički borci), vatreno oružje i financiranje terorizma. Vijeće za PUP na sastanku 3. i 4. prosinca 2015. usvojilo je „cjelovit i komplementaran pristup borbi protiv terorizma i nasilnog ekstremizma na zapadnom Balkanu” (dok. 11625/3/15) te se usuglasilo o provedbi cjelovitog akcijskog plana u okviru inicijative EU-a za borbu protiv terorizma na zapadnom Balkanu (WBCTi) koji su izradile zainteresirane države članice pod vodstvom Slovenije i Austrije. Pristupom upravljanja u pogledu sigurnosti nastoji se uskladiti sve aktivnosti i inicijative povezane s borbom protiv terorizma i nasilnog ekstremizma u regiji i to na političkoj razini preko Vijeća za regionalnu suradnju (platforma za VRS), na strateškoj razini preko konvencije o policijskoj suradnji u jugoistočnoj Europi (platforma za PCC SEE) te na operativnoj razini preko inicijative za borbu protiv terorizma.

Komisija podupire provedbu inicijative WBCTi u okviru Instrumenta pretpristupne pomoći. U godinama koje dolaze bit će važno nastaviti pružati tu vrstu potpore te je povećati, među ostalim brzim stavljanjem na raspolaganje stručnog znanja Mreže za osvježavanje o radikalizaciji. Već se radi na utvrđivanju najprikladnijeg oblika pomoći u okviru te Mreže.

– ***Zaštita zračnog prometa***

Teroristički napadi na Metrojetov zrakoplov u središnjem Sinaju 31. listopada 2015. i na let iz Mogadišua 9. veljače bolan su podsjetnik na prijetnju koju terorizam predstavlja za civilno zrakoplovstvo. Nakon napada na Metrojetov zrakoplov Komisija je pomogla u koordinaciji razmjene informacija između država članica, tijela EU-a i međunarodnih partnera. Nekoliko država članica u raspravama je ispitalo mogućnosti zajedničkog pristupa.

Projekt za **zaštitu civilnog zračnog prometa u Africi i Arapskom poluotoku (CASE)** započeo je 1. studenoga 2015. i trajat će četiri godine. Taj projekt za izgradnju kapaciteta financira Komisija (dugoročni projekt od 7,5 milijuna EUR u okviru instrumenta IcSP), a provodi ga Europska konferencija civilnog zrakoplovstva (ECAC) uz (kratkoročnu) pomoć stručnjaka iz država članica. Prvi sastanak upravljačke skupine za projekt održan je 3. veljače 2016.

EU bi trebao razmotriti mogućnost pružanja hitne podrške onim zračnim lukama u zemljama regije MENA i izvan nje kojima se služi najviše europskih građana i to ili u kontekstu projekta **CASE** ili dodatnim mjerama pomoći.

– ***Borba protiv nasilnog ekstremizma***

Borba protiv nasilnog ekstremizma ključna je značajka projekata EU-a za vanjsku suradnju koji su u pripremi ili koji se već provode u nizu prioriternih zemalja i regija. U okviru projekta EU-a CT MORSE (Mehanizam potpore za praćenje borbe protiv terorizma) u studenome 2015. izrađena je analiza u kojoj se ističe da je EU za projekte u vezi s borbom protiv terorizma i borbom protiv nasilnog terorizma izdvojio oko 142 milijuna eura širom svijeta. EU je 13. siječnja održao neformalni sastanak o borbi protiv nasilnog ekstremizma kako bi se raspravilo o koordinaciji uložених napora. Slična su savjetovanja predviđena s drugim ključnim partnerima.